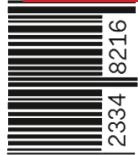

HRVATSKE novine

kultura-povijest-znanost-društvo

83

Broj 83 studeni 2021.

Registrirane u Registru medija
Registarski broj: NV000763

OSNIVAČ
Hrvatska nezavisna lista
IZDAVAČ

Hrvatska nezavisna lista
UREDNIK

Zlatko Ifković

LEKTOR
Ruža Alaga

UREDNIŠTVO

Ivan Stipić, Michael Ilić, Ivana Ergo, Mirko
Paulić

TISAK

Agencija –Centar usluga Subotica

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
Snežana Buljovčić

Za sadržaj članaka odgovara autor.
Članak s osobnim stavom odražava
stajalište autora.
Svi autorski tekstovi podliježu Zakonu o
zaštiti autorskih prava Republike Srbije i
Međunarodnom zakonu o zaštiti autorskih
prava.

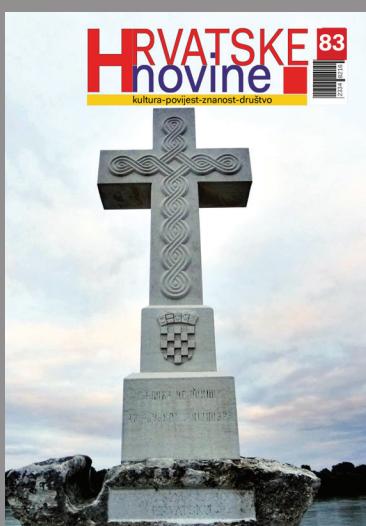
web: www.hnl.org.rs

mail: hrvatska.nezavisnalista@gmail.com

Ivana Sarića 85

Subotica

Broj računa i naziv banke:
325-9500700031188-42,

Upiši se u poseban popis birača hrvatske nacionalne manjine u Srbiji

Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina iz 2009. otvorio je mogućnost upisa u posebne popise birača nacionalnih manjina u Srbiji. Upiši se u poseban popis birača hrvatske da nismo jedina nacionalna manjina koja će 2022. godine na izbora za nacionalna vijeća izlaziti elektorskim izborima. Sve ostale nacionalne manjine će imati neposredne izbore. Formular za upis možete preuzeti u privitku na portalu Hrvatske novine vijesti. Nakon što ga ispunite i vlastoručno potpišete, te priložite i presliku osobne iskaznice, možete ga poslati preporučenim pismom na adresu Hrvatskoga nacionalnog vijeća (Preradovićeva 13, 24000 Subotica), koje će ga onda proslijediti mjesno ovlaštenim općinskim i gradskim uređima. Nakon upisa u posebni popis birača hrvatske nacionalne manjine,

ovlašteni ured preporučenim pisom će poslati na Vašu kućnu adresu rješenje o upisu u posebni popis birača. Upisati se možete u posebni popis birača hrvatske nacionalne i u svim lokalnim samoupravama, tj. u općinama i gradovima. Upisom u posebni popis birača hrvatske nacionalne manjine stječe se pravo sudjelovanja na neposrednim izborima za HNV, ukoliko u ovaj popis do sljedećih izbora bude upisano više od 50% od ukupnoga broja pripadnika hrvatske nacionalne manjine prema posljednjem popisu stanovništva, umanjenog za 20%.

Hrvatske novine broj 83 je sufinanciran iz proračuna Republike Hrvatske, Središnjeg ureda za Hrivate izvan Hrvatske
„Stavovi iznijeti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodijelio sredstva.“

Uvodna riječ NI JEDAN MEDIJ NA HRVATSKOM JEZIKU NE MOŽE BITI „VIŠAK“

Piše: Zlatko Ifković

Hrvati prvog, drugog, trećeg reda

Zašto ovo pišem? Priča sasvim uobičajena i ni po čemu posebna, pogotovo što neće probuditi savjest naše znanstvene i političke elite. Ako Sebe smatraju građanima prvog reda onda postoji građani drugog i trećeg reda. Perspektiva građana prvog reda je čista. Uglavnom ne vide ili ne žele vidjeti što se događa iza njih.

Ne okreću se prema stražnjim redovima dok iz istih ne doleti nešto put njihovih glava.

Većina njih se zatvori u svoje institucije i gleda samo svoje interese. Organiziraju domjenke, kulturne događaje samo za sebe. Smatraju da je svim ostalim, odnosno ljudima drugog i trećeg reda, mjesto na obilježavanju pučkih običaja na koje oni, građani prvog reda, dolaze samo kada su primorani ili pri-godom izborne kampanje.

Nadali smo se da će građani prvog reda prepoznati da su želje i prava svih onih ostalih

isti kao njihova. Ljudi prvog reda se zavaravaju ako misle kako različiti životni aspekti nisu međusobno povezani i da ne utječu jedni na druge, i da se neće morati suočiti s posljedicama vlastite napuhanosti i to sa svojom savješću. Međutim, ne shvaćaju kako, primjerice, nečija napuhanost može rezultirati time da i sami budu ispuhani od onih koji nisu zadovoljni svojim mjestom u tom prvom redu te da će im povratak u grupu ljudi drugog reda utjecati na savjest. To ih može kasnije učiniti nervoznima na nekom sastanku na kojem će nazočiti sa onima iz drugog i trećeg reda. Ne uviđaju uvijek povezanosti, zakon reciprociteta. To je i razlog zbog kojeg nastavljaju sa neprimjerenim ponašanjem prema onima koji su ih doveli u prvi red misleći kako su nedodirljivi i vječni. Međutim, istina se ne može prikriti. Ona se otkrije, samo je pitanje vremena. Učinci naših postupaka nas uvijek sustignu, samo možda ne uvijek tamo gdje to očekujemo. Jednom si gore, drugi put si dolje.

Čudan smo mi, Hrvati, narod!

U prošlosti su Hrvati prvog reda na ovim prostorima trpjeli zbog toga što su okupljali i prosjećivali puk. Oni su kažnjavani oduzimanjem imovine, bili su uhićivani i utamničavani. Uvijek su bili predvodnici zajedništva svih Hrvata. Nisu kažnjavali pripadnike svog naroda koji su imali drugo mišljenje.

Neovisni mediji na hrvatskom jeziku

Neovisni mediji na hrvatskom jeziku opstali su zahvaljući ustrajnosti „malog“ čovjeka. Neki će reći kako se se uopće može govoriti da Hrvati u Srbiji imaju neovisne medije, kada se to svodi na jedan mjesecnik koji redovito izlazi.

O sudbina tiskanih i elektronskih medija na hrvatskom jeziku u Srbiji koji se finansiraju putem projekata od 2018. ni riječi, iako je neizvjesna. A priznáćete da ih sve možemo izbrojati na prste jedne ruke. Tko je kriv? Da

li je potrebno da unutar manjinskih zajednica da postoje neovisni mediji? I ono malo medija na hrvatskom jeziku ne surađuju iz razloga što neki smatraju da su oni ti koji imaju jedini pravo da informiraju pripadnike hrvatske zajednice u Srbiji.

Mjesecnik Hrvatske novine je upisan u Registrar medija u Agenciji za privredne registre i pripada mu pravo da se financira iz sredstava proračuna kao i drugi manjinski mediji. Trpjeli smo i trpimo što nam je uskraćeno to pravo. Zahvaljući uloženom trudu malog čovjeka tiskan je prvi broj i opstale Isto tako, i portal hnl.org.rs, koji je jedan od vodećih portala Hrvata u Srbiji, koji dnevno i objektivno informira o djelovanju Hrvata, kako u Srbiji tako i diljem svijeta.

Svi brojevi su urađeni bez vlastitih radnih prostorija i bez računala i ostalih tehničkih pomagala. Tijekom sdam godina prilagođavali smo se suvremenim trendovima po pitanju grafičkog dizajna. Pratili smo razvoj i primjenjivali tehnološke inovacije u uporabi grafičkih elemenata i rješenja, uporabi boja, vizualne mašte u oblikovanju glasila ali nam fincijske mogućnosti nisu dozvoljavale da ih primenimo. Morali smo štedjeti na kvalitetnom papiru, lektorima. Zbog toga su nas ismijavali, rugali nam se.

I danas uređenje, tehnički prijelom, izdanje vijesti, održavanja internetskih stranica radimo na osobnoj opremi. A sve ovo vrijeme niti jedan dužnosnik ili institucija nije nas pozvao ili pitao što nam je potrebno. I danas uredništvo nema prostor za rad.

Poznato je da tijekom zadnje tri godine vodstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji utječe da se za mjesecnik mjesecnik Hrvatske novine na natječajima ne dodjele sredstva.

Website Hrvata u Srbiji ,Hrvatske novine vijesti iz Subotice šest godina sa Vama!

Web stranica Hrvatske novine vijesti sa objavljenih preko dvije tisuće osamsto objava je osiguralo prisustvo i prezentaciju Hrvata u Srbiji diljem svijeta, kao i aktualne vijesti o djelovanju Hrvata u Srbiji, koje su vam svakodnevno dostupne.

Website Hrvata u Srbiji, Hrvatske novine vijesti, od osnutka 2015., imao je za cilj da informiranjem doprinosi boljem informiranju na hrvatskom jeziku hrvatske nacionalne manjine. Cilj je bio i više informiranja o radu institucija, udruga hrvatske nacionalne manjine. Cilj je i očuvanje hrvatskog jezika kulturne i povjesne baštine, kroz pisani riječ.

U sadržaju možete pročitati vijesti o djelovanju Hrvata u Srbiji, koje su vam sva-kodnevno dostupne na adresi <http://www.hnl.org.rs/nova/> kao i aktualne video vijesti sa kulturnih manifestacija udruga sa hrvatskom nacionalnom odrednicom, najave događaja...više od dvije tisuće osamsto medijskih sadržaja koji su objavljeni tijekom

šest godine... Vrijedi pogledati!

Na web-sitetu „Hrvatske novine vijesti“ objavljujemo kolumnne u sadržaju „Naši kolumnisti“ na <http://www.hnl.org.rs/nova/nasi-kolumnisti>, kojih možete pročitati više od 500.

Dostižni su vam i snimljeni video priloge o hrvatskoj nacionalnoj manjini, o djelovanju kulturnih udruga možete pogledati u Sadržaju u video sadržaju, a jedan je mali korak u njihovoj promidžbi.

Tijekom šest godina rada, bilo je perioda kada mnogi nisu razumjeli da sa malom ili nikakvom finacijskom potporom nije lako započeti mrežnu stanicu na hrvatskom jeziku, ako si neovisan u informiranju, ako objavljuješ vijesti o svim hrvatskim udrugama, strankama u Srbiji, ako je osnivač web-sitema udruga Hrvatska nezavisna lista, koja se od osnutka zalagala za zajedništvo Hrvata u Srbiji.

Zahvaljući uloženom trudu „malog“ čovjeka objavljen je prvi medijski sadržaj 2015., a više od dvije tisuće osamsto za šest godina. Tijekom ovih godina, nismo se vodili svetonazorom, pripadnosti političkoj stranki i što su autori koji su naši suradnici pisali u drugim medijima, te su u stvaranju medijskih sadržaja jednako zastupljene hrvatske udruge i osobe iz osobe iz drušvenog i kulturnog života, te na prste jedne ruke možemo nabrojati one koje nise htjele nam dati intervju.

Tijekom šest godina rada, bilo je perioda kada je dio dužnosnika unutar hrvatske zajednice utjecao da nedobijemo finacijsku potporu, da nam projekti neprolaze na natječajima, sa ciljem uvođenja jednoumlja unutar hrvatske zajednice, Posebno moramo izdvojiti zadnje tri godine i sadašnje vođstvo.

I danas svjedočimo da glavni urednik svega u hrvatskoj zajednici nipođaštava naš rad u suradnji sa vodstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji da ga želi zato-miti. Poznat je i po tome što dijeli pripadnike hrvatske zajednice, udruge i medije, te u sva-koj prigodi utječa da se udrugama koje mu nisu po volji na natječajima ne dodjele sred-stva, što je izazvalo nezadovoljstvo više od polovice hrvatskih udruga.

Doprinosimo očuvanju prava pripadnika hrvatske nacionalne manjine na informiranje i omogućili smo pravo na izražavanja svakom pojedincu. Unutar hrvatske nacio-nalne zajednice potrebno je u cilju razvoja demokracije osnovati i poticati osnivanja medija. Ni jedan medij na hrvatskom jeziku ne može biti „višak“, pa tako i mrežna stanicu Hrvatske novine vijesti, mjesecnik Hrvatske novine..

Svatko ima pravo na svoj stav u svezi položaja Hrvata u Srbiji, i nemamo pravo sprječavati onog pripadnika hrvatske zajednice koji ima drugačiji stav.

ANALIZA REZULTATA NATJEČAJA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA U SRBIJI

Uz ogromnu nesrazmjeru dodjele sredstava u odnosu Subotica i okolica – ostala Srbija, obzirom na brojnost Hrvata na tim područjima, pokazalo se i da je mali broj udruga uopće učestvovao na natječaju za dodjelu sredstava HNV-a

U prilogu možete pročitati analizu rezultata natječaja Hrvatskog nacionalnog vijeća, a u narednom periodu i analize drugih autora.

Iz izjave glavnog za kulturu svih Hrvata u Republici Srbiji, a u reportaži Dnevnika na hrvatskom jeziku RTV2 od 17. rujna 2021. godine moglo se čuti da je od 3,000.000 (tri milijuna) dinara 2,700.000 (dva milijuna i sedamsto tisuća) dato udrugama u Subotici i okolicu, a 300.000 (tristo tisuća) ostalim udrugama!

Sada su objavljeni zvanični rezultati ovog natječaja i nije baš tako, ali su se po kazale neke još daleko gore stvari!

Naime, uz ogromnu nesrazmjeru dodjele sredstava u odnosu Subotica i oklica – ostala Srbija, obzirom na brojnost Hrvata na tim područjima, pokazalo se i da je mali broj udruga uopće učestvovao na natječaju za dodjelu sredstava HNV-a, ali i da je među njima izuzetno mali broj udruga koje su tražile sredstva za konkretnе kulturne manifestacije.

Ogroman dio novca dat je za „redovitu djelatnost“ i neke druge nedovoljno definirane stavke!

Po kojim kriterijima HNV dodjeljuje 230.000 dinara za „sufinansiranje institucionalnih troškova“ HKC „Bunjevačko kolo“ i za „redovitu djelatnost“ 100.000 dinara CRO-FOND-u (predsjednik obe udruge je Lazar Cvijin, predsjednik IO HNV-a)?

Simptomatično je i da je na natječaju sudjelovalo samo 36 od oko 60 registriranih hrvatskih udruga u Republici Srbiji, a posebno je simptomatičan prostorno-subetnički raspored tih udruga u odnosu na brojnost Hrvata u Republiци Srbiji i dodjeljena sredstva!!!

Iz Subotice i okoline sudjelovalo je 18 udruga, iz Podunavlja 9 udruga te iz Srijema 5 udruga i po jedna iz Beograda, Novog Sada, Zrenjanina i Niša.

Konkretno, ovog puta od 3,000.000 (osječkih) dinara udrugama iz Subotice i okoline dodjeljeno je 1,710.000 dinara, od čega 775.000 dinara za „redovitu djelatnost“ (bez definiranih manifestacija)!

Pri tom su tri udruge sa izrazito bunjevačkim manifestacijama („Bunjevačko kolo“, „Festival bunjevačkih pisama“ i „Duzijanca“) dobile ukupno 640.000 dinara!!!

Udrugama iz Podunavlja dodjeljeno je 560.000 dinara, od čega 390.000 dinara za „redovitu djelatnost“ (bez definiranih manifestacija).

U cijelom Podunavlju u tjeku cijele godine je samo nekoliko kulturnih manifestacija koje su podržane od HNV-a („Razvoj tradicijske hrvatske kulture“, „Žensko tradicijsko češljanje“, „Lemeška

20.09.2021

Rezultati Natječaja HNV-a za 2021./2022. godinu za sufinanciranje rada hrvatskih udruga

► Vodstvo HNV-a

Rezultati Natječaja HNV-a za 2021./2022. godinu za sufinanciranje rada hrvatskih udruga koji se realizira uz potporu Osječko-baranjske županije
Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata.

Dužnjanca“ i „Dani hrvatske kulture“) sa nara za „Božićni koncert“. I to je sve!!!

Udrugama iz Srijema dodjeljeno je 360.000 dinara, od čega 230.000 dinara za „redovitu djelatnost“ (bez definiranih manifestacija)!

Jedine kulturne manifestacije u bunjevačkim manifestacijama i onih udrugama cijelom Srijemu za godinu dana koje je čiji su im predsednici bliski (poslužni), HNV podržao (sa po 40.000 dinara) su a u pitanju je novac koji pripada svim „O Hrvatima je reč“ i izdanje knjiga Irene ovađašnjim Hrvatima, Obradović i Stjepana Volarića!

Fondacija „A.G.Matoš“ iz Beograda je tražje sedstrava od HNV-a obzirom da dobila svih 220.000 dinara za opremanje prostorija i izvođenje zanatskih radova.

više od deset godina unazad i

„Udruga Banatskih Hrvata“ iz Zren-

- općenitu nezainteresiranost i

REDNI BROJ PROJEKTA	NAZIV UDRUGE	NATJEČAJ HNV 2021 - NAZIV PROJEKTA	HNV 2021 - ODLUKA
1	HKU ANTUN SORG - Vajška	Razvoj tradicijske hrvatske kulture bez granica	50,000,00
2	2	Redovita djelatnost	50,000,00
3	3	Redovita djelatnost	20,000,00
4	4	Žensko tradicijsko češljanje	20,000,00
5	5	Investicione održavanje etno kuće "Šokacka kuća"	80,000,00
6	6	III. Saviz Međunarodne likovne kolonije "Bezdanica MARINA"	10,000,00
7	7	Nabavka materijala za izložbenu muzejsku zbirku	80,000,00
8	8	Redovita djelatnost	80,000,00
9	9	Lemeska Dužnjanca	40,000,00
10	10	10. memorijal "Aladžić Antun"	30,000,00
11	UG URBANI ŠOKCI - Sombor	Dani hrvatske kulture 2021	20,000,00
12	HKUD VLADIMIR NAZOR - Sombor	Adaptacija prostora za knjižnicu i radionice za Hrv.jezik sa element.	60,000,00
13	HKD VLADIMIR NAZOR - Stanislav	Kupovina kompjutora za potrebe društva	20,000,00
14	ZHZ ILLJA OKRUGIĆ - Zemun	Redovita djelatnost	50,000,00
15	DHMZ - Zemun	Godišnje redovne aktivnosti	30,000,00
16	HRV. ČITAONICA FISCHER - Surčin	Izdjanie knjige Irena Obradović i Stjepan Volarić	40,000,00
17	17	Redovita djelatnost	30,000,00
18	Fondacija A.G.MATOŠ - Beograd	Opremanje uredskog prostora u prostorijama	120,000,00
19		Zanatski radovi u prostorijama	100,000,00
20	Hrvatski medijsko kulturni centar - Voganj	O Hrvatima je riječ	40,000,00
21	HKPD JELAČIĆ - Petrovaradin	Redovita djelatnost	120,000,00
22	HKC - Novi Sad	Božićni koncert 220 g. Bana J.Jelačića	20,000,00
23	Udruga banatskih Hrvata - Zrenjanin	Redovita djelatnost	100,000,00
24	Udruga SIROKO - Niš	Redovita djelatnost	80,000,00
25	HKPD ĐURĐIN - Đurđin	Advent u Đurđin	30,000,00
26		Godišnje redovite aktivnosti	30,000,00
27	GALERIJA PRVE KOLONIJE U TEHNIČI SLAME Tavankut	52. nedjelje etnologije u Tavankutu	30,000,00
28		37. Saziv prve kolonije naive u tehniči slame	50,000,00
29	HKPD MATIJA GUBEC - Tavankut	Redovita djelatnost	70,000,00
30		Zbornik radova "Čuvati tradicije"	80,000,00
31	HPD BELA GABRIĆ - Subotica	Redovita djelatnost	55,000,00
32	HKC BUNJEVAČKO KOLO - Subotica	Sufinansiranje institucijskih troškova	230,000,00
33	HLU CRO-ART - Subotica	Izrada kataloga - skupina izložba 10 godina rada	35,000,00
34	KD "Ivan Antunović" Subotica	Uređenje knjižnice "Ivan Kujundžić"	50,000,00
35	HUN CRO-INFO - Subotica	Multimedijalna produkcija i program na Hr.jeziku	90,000,00
36	CRO-FEMINA - Subotica	Sufinansiranje redovite djelatnosti	60,000,00
37	HUN CRO-NEWS - Subotica	Radiski program na hrvatskom jeziku	50,000,00
38	UBH DUŽIJANCA - Subotica	Duznjanca 2021	160,000,00
39		Redovita djelatnost	50,000,00
40	HGU Festival bunjevački pisama - Subotica	21. Festival bunjevački pisama	110,000,00
41		Redovita djelatnost 21/22	90,000,00
42	HAD - Subotica	Redovita djelatnost	30,000,00
43	HRVATSKA ČITAONICA	Knjizvena manifestacija i naklada Hrv.čitaonice	90,000,00
44		Programi za djecu i mlade	60,000,00
45	HRV NEZ LISTA- Subotica	Očuvanje jezika, kulture, identiteta hrvatske nacionalne manjine	10,000,00
46	Udruga KROV- Subotica	Oratori 2022	140,000,00
47	Fondacija CRO-FOND - Subotica	Redovita djelatnost	100,000,00
48	HASK ZRINJSKI Subotica	Redovita djelatnost	10,000,00
49		UKUPNO:	3,000,000,00

janina je dobila svih 100.000 dinara za „redovitu djelatnost“, kao i udruga „Siroko“ biji (osim onih u Subotici, čiji se broj stalno iz Niša 80.000 dinara, a „Hrvatski kulturni centar“ iz Novog Sada je dobio 20.000 di- gašenje hrvatskih udruga u Republici Srpskoj, a udruga „Siroko“ biji (osim onih u Subotici, čiji se broj stalno povećava)! Ovo proizilazi iz toga što su sve

hrvatske krovne institucije locirane u Subotici i u njima u ogromnoj većini zaposleni iz donjotavankutskog trokuta (Subotica i okolica). Posebno što je aktuelni saziv HNV-a djelo jednog čovjeka, koji je kao predsjedniku HNV-a ustoličio blisku osobu, kao i većinu drugihkoj tako u sve mu preglasavaju svoje neistomišljenike. Za slijedeći saziv HNV-a to se ne smije niti dogoditi!

M Cakić

U prilogu tablica na prethodnoj stranici (radi provjere ako nešto za koju tisuću dinara „ne štima“ u mojoj računici).

Dakle, novac poreskih obveznika iz Republike Hrvatske u HNV-u su Hrvatima u Republici Srbiji podjelili ovako (na prethodnoj stranici):

ODGOVOR NA ANALIZU KOJA TO NIJE

Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji u okviru povjerenih mu ovlasti čini velike napore u kvalitativnom pomaku na bolje u svim područjima, pa tako i u dijelu sufinanciranja hrvatskih udruga u Republici Srbiji

Odgovor Lazara Cvijina predsjednika

Izvršnog odbora HNV povodom objavljenog teksta 27. rujna na portalu Hrvatske novine viesti „Analiza natječaja Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji“

Povodu objavljenog teksta „Analiza natječaja Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji“ Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji radi cijelovite istine čitateljima objavljuje pojedinosti raspodjele sredstava po objavljenom natječaju za sufinanciranje rada hrvatskih udruga za 2021. godinu.

Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji u okviru povjerenih mu ovlasti čini velike napore u kvalitativnom pomaku na bolje u svim područjima, pa tako i u dijelu sufinanciranja hrvatskih udruga u Republici Srbiji. S tim u svezi, natječaj je samo mali dio onoga što se čini kako bi se pomogao rad naših udruga. Svesni smo da su potrebe mnogo veće od realnih mogućnosti te iz tih razloga može biti razumljivo nezadovoljstvo s količinom sredstava, ali moramo naglasiti kako su oni u zadnjih nekoliko godina značajno povećana dodatnim naporima HNV-a iz Republike Hrvatske.

Ne želeći ulaziti u namjeru autora objavljenog teksta zahvaljujemo se na prilici i poticaju da se podrobnije pojasni kako su sredstva koje HNV dodatno osigurava za

udruge kulture raspoređena prema principu pozitivne diskriminacije udrugama iz manjih mjesta i mjesta u kojima je zajednica organizirana u manjem obimu i u manjem broju udruga.

U uvjetima natječaja je jasno definirano da „pravo sudjelovanja imaju registrirane hrvatske udruge koje djeluju u Republici Srbiji“. Brojnost Hrvata u određenim područjima na žalost ne prati proporcionalno i njihova organiziranost kroz rad udruga. Hrvatsko nacionalno vijeće je svjesno tog problema i čini određene korake i u smjeru da se to promijeni. Iz tog razloga je, na primjer, osnovana Fondacija „Antun Gustav Matoš“ s ciljem poticanja organiziranja hrvatske zajednice u Beogradu. Hrvatsko nacionalno vijeće ne može nikome zabraniti niti narediti da osnuje udrugu. Ono što može i što čini je valorizacija rada i kvalitete programa koji određena udruga provodi radi zaštite, očuvanja i predstavljanja kulturne baštine Hrvata u Republici Srbiji. U toj svojoj ocjeni uvijek radi jednu vrstu pozitivne diskriminacije spram udruga koje su iz sredina gdje je je sve manje Hrvata i koji nemaju dovoljno kadrovske kapaciteta. Kada bi se išlo po kriterijima broja aktivnosti, manifestacija, broja odjela i članstva, raspodjela bi moralna ići u još većoj mjeri u korist udruga iz Subotice i okolice. Tako na primjer, HKC „Bunjevačko kolo“ sa svojih 7 odjela i više od 300 članova ima godišnje 11 manifestacija i više od 20 javnih nastupa. Slična je situacija i s HKPD-om „Matija Gubec“ iz Tavankuta. Ovakve činjenice treba imati u vidu kada se radi „analiza“, te umjesto neutemeljene i tendenciozne kritike zaključiti da je po natječaju svim udrugama u Subotici, kojih ima 31 (56,6% svih udruga) dodijeljeno 1.700.000,00 din (odnosno 56,6% od cijelokupnog iznosa), a udrugama izvan Subotice, kojih ima 29 (43,4%) 1.300.000,00 din (odnosno 43,4% od cijelokupnog iznosa).

Dakle, Hrvatsko nacionalno vijeće je zanemarilo broj članova u pojedinim udrugama, broj manifestacija odnosno aktivnosti, svakodnevni rad odjela s članovima udruga i na koncu broj elektora koji su zaslužni za IV. saziv HNV-a (najviše iz Grada Subotice, njih 48) te se isključivo rukovodilo principom pozitivne diskriminacije kako bi i manje udruge dobile šansu jednakne participacije u očuvanju hrvatskog identiteta na ovim prostorima.

Jedan od razloga manjeg broja sudionika na natječaju je vjerojatno i situacija prouzročena situacijom s Covid19 pandemijom uslijed koje su neke udruge privremeno prekinule rad ili odustale od pojedinih manifestacija (npr. od trinaest srijemačkih udruga apliciralo je samo 5). Jasno je da postoje i drugi problemi zbog kojih su aktivnosti udruga smanjene. Hrvatsko nacionalno vijeće to prati i nastoji pomoći i kada su u pitanju savjeti prilikom pisanja projekata, podrška inicijativa za uređenje prostora, organiziranje

gostovanja i drugo.

Podrška projektima u kojima se traže sredstva za redovitu djelatnost proistekla je iz zahtjeva samih udruga iznesenih prilikom ispitivanja stanja i potreba udruga na samom početku mandata HNV-a 2019. godine. U tom zahtjevu su gotovo sve udruge istaknule problem osiguravanja sredstava za plaćanje računa za komunalne troškove, zakup, knjigovodu i dr., jer je to u ostalim natječajima onemogućeno. Otuda i toliki broj projekata baš za tu namjenu. No, to ne znači da se ti projekti ne moraju pravdati. Naprotiv, jasno se mora računima dokazati svaki trošak koji je naveden u projektu po toj osnovi.

I na kraju osvrt na navodni sukob interesa predsjednika Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća. Iako obavljam i druge dužnosti, nadoknadu dobivam samo kao predsjednik Izvršnog odbora HNV-a.

Rad kao predsjednika HKC-a „Bunjevačko kolo“ i upravitelja Fondacije „Cro-Fond“ je volonterski.

Uvjeren sam da veliki broj ljudi iz naše zajednice zna koliko se svakodnevno radi u HKC-u – veliki broj članova, veliki broj aktivnih odjela za posljedicu ima velike troškove komunalija i ostalog. Za ovakve je troškove potrebno osigurati oko milijun dinara i zato je projekt bio usmjeren za pokrivanje tih troškova.

Fondacija „Cro-Fond“ stavlja prioritet u svom radu na projekt usmjeren prema gospodarstvenicima hrvatske zajednice. Svjedoci smo da je upravo on izazvao veliku zainteresiranost i podršku sviju, a krajnji je cilj osiguravanje prosperitetnog fonda za naše gospodarstvenike. U tijeku je realizacija projekata iz područja obrazovanja, a uskoro će biti realiziran i projekt pomoći u tehničkom opremanju udruga. U planu je i pokretanje projekta socijalne skrbi za najugroženije pripadnike naše zajednice.

Dakle, iznosi dodijeljeni dvjema udrugama kojima sam na čelu i te kako su opravdani i primjereni aktivnostima koje one ostvaruju i nisu posljedica bilo kakvog protežiranja.

Što zaključiti iz svega?

Hrvatsko nacionalno vijeće ne dodjeljuje sredstva pristrano, nego na osnovi analize stanja u udrugama naše zajednice kao i strateškim pravcima zacrtanim Platformom „Hrvati ZA jedno“

Hrvatsko nacionalno vijeće sredstva dodjeljuje po principu pozitivne diskriminacije manjim udrugama.

Hrvatsko nacionalno vijeće će uvijek poticati rad udruga i činiti sve što može za opstanak i što kvalitetniji rad.

Ne treba zloupotrebljavati riječ „analiza“ kada ona to nije.

Predsjednik Izvršnog odbora

Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji

Lazar Cvijin

POLOŽAJ HRVATSKE ZAJEDNICE U REPUBLICI SRBIJI RIJEŠITI ZAJEDNICKIM DJELOVANJEM I SURADNJOM S INSTITUCIJAMA

Ne vjerujemo da politika nepresušnih medijskih „žalopojki“ može pridonijeti rješavanju tih pitanja i u široj slici, osnažiti kvalificiranost naše zajednice za ravнопravan i otvoren dijalog

Demokratska zajednica Hrvata u Republici Srbiji, kao aktivni sudionik političkog života domicilne države i istodobno, djelatni predstavnik interesa hrvatske manjinske zajednice u Srbiji, primjećuje kako su u posljednje vrijeme

institucijama i resorima.

Ne vjerujemo da politika nepresušnih medijskih „žalopojki“ može pridonijeti rješavanju tih pitanja i u široj slici, osnažiti kvalificiranost naše zajednice za ravнопravan i otvoren dijalog. Ako smo umjesto suradnje i dijaloga s ovdašnjim institucijama, što nesporno želi i podržava Republika Hrvatska, suočeni samo s kritičkim medijskim napadima na te institucije, tada teško da hrvatska zajednica može očekivati pozitivne i korisne uzvratne po-teze.

Podsjećamo da su neka od spomenutih pitanja prisutna u javnosti već nekoliko desetljeća - primjerice, bunjevačko pitanje, a čak ni pitanje negiranja hrvatskog jezika nije od jučer - uz nesporni izostanak djelatnog i proaktivnog pristupa od strane sadašnjeg nominalnog i formalnog vodstva hrvatske manjinske zajednice. Povrh svega i u pitanjima ko ja se tiču provedbe međudržavnog sporazuma o zaštiti manjina - primjerice, zastupljenost u različitim razinama vlasti u Republici Srbiji - izostao je aktivan pristup na temelju koordinacije unutar hrvatske zajednice, što je rezultiralo upravo izostankom sudjelovanja naših

manjinskih predstavnika u izvršnoj vlasti, s izuzetkom pojedinih slučajeva u pokrajinskoj vlasti Vojvodine, a i to više kao znak dobre političke volje srpske strane nego li kao rezultat izbornih rezultata.

Demokratska zajednica Hrvata ne razumije i ne može prihvati politički pris-tup koji s jedne strane otvoreno, pa ner-

jetko i žestoko, kritizira političku praksu u Srbiji - koje smo, naravno, posve svjesni - a istodobno očekuje pozitivne iskorake vlasti spram hrvatske zajednice. Primjer djejanja vodstva srpske zajednice u Hrvatskoj govori upravo suprotno - dijalog otvara vrata, dijalog rješava sporna pitanja, dijalog unapređuje položaj manjinske zajednice.

Medijska „buka“, koja na kraju nerijetko završava čak i kritikama na račun Republike Hrvatske, po ocjeni Demokratske zajednice Hrvata ne samo što ne rješava sporna pitanja, već stvara klimu u kojoj je otežano unapređenje uzajamnih odnosa dviju država, dakle posve je štetno i kontraproduktivno.

Demokratska zajednica Hrvata smatra nužnim intenziviranje komunikacije s predstavnicima institucija Republike Srbije, uz nastavak snažne potpore Republike Hrvatske, jer se otvorena pitanja položaja hrvatske zajednice u Republici Srbiji mogu riješiti isključivo permanentnim i zajedničkim djejanjem i suradnjom s institucijama Republike Srbije, uz potporu Republike Hrvatske.

Posvećenost takom opredjeljenju i politici, kao načinu rješavanja problema s kojima se suočava hrvatska zajednica, ostaje čvrsto i trajno opredjeljenje Demokratske zajednice Hrvata u Republici Srbiji.

Služba za medije DZH

u javnost izašle teme i pitanja koja znatno utječu na položaj naše zajednice, ali istodobno i na uzajamne odnose dviju država. Naše je čvrsto stanovište da se pitanja takve naravi trebaju rješavati u otvorenom, pravodobnom i staloženom, ne-politiziranom dijalogu s predstavnicima nadležnih institucija Republike Srbije, uz potporu Republike Hrvatske koja na isti način ostvaruje dijalog s predstavnicima srpske manjinske zajednice.

Demokratska zajednica Hrvata ne vidi koristi od političkog pristupa koji takva pitanja i teme - spomenut ćemo, primjerice, tzv. bunjevački jezik ili neprihvativljive ocjene o podrijetlu hrvatskog jezika u školskim udžbenicima - tematiziraju isključivo medijskim putem, otklanjajući izravan i pravodoban dijalog s nadležnim

političkim subjektima, kao zainteresirani

JOŠ JEDAN IZBORNI CIKLUS U SRBIJI BEZ PRIMJENE ČL. 9. MEĐUDRŽAVNOG SPORAZUMA

Republika Hrvatska treba nastaviti tražiti učinkovit način da ishoduje primjenu članka 9., budući da je ona supotpisnica Sporazuma i garant njezine primjene

Kao zainteresirani politički subjekt, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini sa žaljenjem opetovano mora konstatirati kako nije bio sudionikom razgovora političkih stranaka o izbornim uvjetima u Republici Srbiji ove jeseni – niti onoga koji su organizirali i provodili zastupnici Europskog parlamenta niti onih koje je or-

ganizirao predsjednik Narodne skupštine Republike Srbije Ivica Dačić. Premda se nismo mirili s takvom situacijom već smo djelovali proaktivno – obraćajući se onima koji su vodili razgovore i slali poruke putem javnosti, isključivanje DSHV-a kao jedine relevantne političke stranke hrvatske zajednice u Republici Srbiji iz do-

govora o izbornim uvjetima između vlasti i oporbe čini se da jasno kazuje kako ni u vladajućim strukturama u Srbiji pa tako ni u ključnom predstavničkom tijelu Europske unije nije postojala spremnost da se politička participacija nacionalnih manjina rješava na inkluzivni način i da se ista riješi prema mjeri zainteresiranih političkih stranaka, a koje počivaju na bilateralnim sporazumima.

Stajalište DSHV-a glede ponuđenih „kozmetičkih poboljšanja“ za političko predstavljanje nacionalnih manjina u Republici Srbiji, koje počiva na smanjenju broja potpisa za predaju izbornih lista i „većoj kontroli“ zlouporaba statusa „stranke nacionalne manjine“ od pripadnika

većinskog naroda, jest da je ono daleko od rješenja koje je Republika Srbija preuzela potpisavši Međudržavni sporazum o zaštiti srpske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske u Republici Srbiji prije točno 17 godina! Naime, u članku 9. spomenutog Sporazuma stoji

sljedeće: države potpisnice će omogućiti „sudjelovanje u predstavničkim i izvršnim tijelima na način da će unutarnjim zakonodavstvom osigurati: zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na lokalnoj razini, te zastupljenost u predstavničkim tijelima na regionalnoj i državnoj razini u Republici Hrvatskoj, odnosno na pokrajinskoj i republičkoj razini u Republici Srbiji“. Očito, riječ je o institutu zajamčenih mandata.

Prikupljanjem potpisa podrške od strane 5 tisuća građana za izbornu listu nacionalne manjine i postojeći institut „prirodnog praga“ daleko je od rješenja koje se primjenjuje u, očito, demokratski razvijenijoj Republici Hrvatskoj. Javnost u Srbiji smo dužni podsjetiti da su dva od tri zastupnika srpske nacionalne zajednice u Hrvatskom saboru dobili podršku neznatno veću od 5% građana koji imaju pravo za njih glasovati a treći nešto više od 7%, dok po modelu koji je na snazi u Srbiji za sigurni zastupnički mandat hrvatskog za-

DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

ganizirao predsjednik Narodne skupštine Republike Srbije Ivica Dačić. Premda se nismo mirili s takvom situacijom već smo djelovali proaktivno – obraćajući se onima koji su vodili razgovore i slali poruke putem javnosti, isključivanje DSHV-a kao jedine relevantne političke stranke hrvatske zajednice u Republici Srbiji iz do-

stupnika mora se računati na gotovo 35% uključivanju DSHV-a u procese donošenja ugovora, glede čega je naša stranka, kao glasova Hrvata s pravom glasa.

Iz navedenoga je jasno da će još jedan izborni ciklus u Srbiji biti održan bez primjene rješenja koje predstavlja njezinu preuzetu međunarodnu obvezu. Istina, ima još uvijek vremena da se nade neko ad hoc ili surogat rješenje kada je riječ o

uključivanju DSHV-a u procese donošenja ugovora, glede čega je naša stranka, kao uostalom i do sada, otvorena za razgovore. Sa svoje strane, Republika Hrvatska treba nastaviti tražiti učinkovit način da ishoduje primjenu članka 9., budući da je ona supotpisnica Sporazuma i garant njezine primjene. Tim prije jer je postojeće stanje

za političku reprezentaciju ovdašnjih Hrvata neodrživo, a budući da traje već 17 godina, posve je iscrpljujuće i postaje besmisleno. Ukoliko tako što Hrvatska ne bude mogla ostvariti u dogledno vrijeme, valja razmisliti da taj dio Sporazuma onda jednostrano suspendira.

Tomislav Žigmanov, predsjednik

Mjesečni pregled vijesti Hrvata u Srbiji

OBILJEŽEN PRAZNIK HRVATSKE ZAJEDNICE U REPUBLICI SRBIJI – DAN ROĐENJA BANA JOSIPA JELAČIĆA

Ban Josip Jelačić nesumnjivo je jedan od najznačajnijih hrvatskih velikana koji je hrvatskom narodu postao simbol samostalnosti i suverenosti te obrane hrvatske državnosti

Odlukom Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji iz 2005. godine, dan rođenja bana Jelačića obilježava se kao jedan od četiri praznika hrvatske zajednice u Srbiji. Praznik hrvatske zajednice u Republici Srbiji – Dan rođenja bana Josipa Jelačića obilježen je 16. listopada, u Petrovaradinu Svetom misom u crkvi sv. Jurja i programom u njegovoj rodnoj kući.

Obilježavanju praznika hrvatske zajednice nazočili su između ostalih: izaslanica predsjednika Republike Srbije Aleksandra Vučića, potpredsjednica Vlade Republike Srbije i ministrica kulture i informiranja Maja Gojković, predsjednik Pokrajinske vlade Igor Mirović, izaslanik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Dario Magdić, zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika dr. sc. Ivan Tepeš, veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji Hidajet Bišćević, konzul savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Ivan Rukavina, izaslanik pokrajinske tajnice za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama Goran Kaurić.

Izaslanica predsjednika Republike Srbije, potpredsjednica Vlade i ministrica kulture i informiranja Maja Gojković izjavila je da još jednom potvrđujemo ne samo čvrstu želju da čuvamo kulturno nasleđe, već i opredeljenje da gradimo bolje odnose i razumjevanje između srpskog i hrvatskog naroda.

„Poštujući vlastiti identitet, Srbija poštuje pravo svih ostalih naroda u isto vrijeme na nji-

hov identitet i njegovanje različitosti. Samo dijalogom, očuvanjem mira i stabilnosti, možemo osnažiti povjerenje dva naroda, u kojima Hrvati u Srbiji, kao i Srbi u Hrvatskoj, igraju značajnu ulogu.“

„U ime Pokrajinske vlade i lično ime, prednjicima hrvatske nacionalne manjine u Srbiji čestitam nacionalni praznik – Dan rođenja bana Josipa Jelačića. Očuvanje i negovanje identiteta hrvatske nacionalne manjine u svim njegovim segmentima, kao i svih drugih nacionalnih manjina koje žive u našoj pokrajini, trajno je opredeljenje Pokrajinske vlade“, izjavio je predsjednik Igor Mirović na svečanosti povodom obilježavanja praznika hrvatske nacionalne zajednice.

Predsjednik Mirović ukazao je na napore koje je učinila Pokrajinska vlada na poboljšanju položaja Hrvata u Srbiji, posebno u obrazovanju, zaštiti kulturne baštine i u lokalnim sredinama.

Predsjednik Mirović podsetio je i na to da je upravo na predlog Pokrajinske vlade, 2018. godine Skupština Vojvodine ovaj dan utvrdila kao jedan od datuma koji se svečano obelježavaju u Vojvodini, kao i da je zahvaljujući podršci državnog vrha Republike Srbije, otkupljena rodna kuća bana Jelačića u Petrovaradinu i predata na korišćenje hrvatskoj zajednici.

“Ban Josip Jelačić nesumnjivo je jedan od najznačajnijih hrvatskih velikana koji je hrvatskom narodu postao simbol samostalnosti i suverenosti te obrane hrvatske državnosti. Višestoljetna povijest i življene Hrvata na ovim

prostorima često nisu bili jednostavni, a svaki pokušaj ugrožavanja identiteta doprinosi je

snaženju hrvatske samosvijesti. Nadam se i vjerujem kako je današnja proslava nastavak razvoja pozitivnih događaja započetih prije godinu dana kada je ova kuća sredstvima Republike Srbije otkupljena i predana HNV-u, te već započela njegina obnova. To nam jasno ukazuje da zajedno trebamo raditi i graditi, na dobrobit naših autohtonih zajednica i društava.“, istaknuo je zamjenik državnog tajnika. Dario Magdić prilikom proslave praznika hrvatske zajednice u Srbiji i dana rođenja bana Josipa Jelačića

„Novoj stepenici u suradnji svjedoče i današnji visoki dužnosnici i važni nam gosti, koji svojim prisustvom odašilju poruke jačanja povjerenja i koraka naprijed ka boljoj suradnji između dvaju naroda iste države i između istih naroda dvaju nam država.“, rekla je Jasna Vojnić, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji.

DRŽAVNI TAJNIK MILAS POSJETIO HRVATE U STARČEVU

Brojnije naseljavanje Hrvata u vojvođanskom dijelu Banata odvijalo se od druge polovice XVIII. stoljeća. Do tada od hrvatskih skupina u Banatu žive malobrojni Šokci doseljeni za vrijeme osmanlijske vlasti

Podružnicu Udruge banatskih Hrvata u Starčevu posjetili su 17. listopada državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Zvonko Milas i savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu, dr. sc. Milan Bošnjak.

Povijest Hrvata u Banatu

Brojnije naseljavanje Hrvata u vojvođanskom dijelu Banata odvijalo se od druge polovice XVIII. stoljeća. Do tada od hrvatskih skupina u Banatu žive malobrojni Šokci doseljeni za vrijeme osmanlijske vlasti. Južni Banat (okolicu Pančeva) naselili su štokavci, a središnji većinom

kajkavci. Preuređenjem vojne granice pogedini vlastelinski posjedi u Hrvatskoj zamijenjeni su za zemljišta u Banatu. Hrvati ikavski štokavci iz Ličke i Modruške županije, zatim iz okolice Petrinje i Gline oko 1765. naseljavaju u većim skupinama Perlez (u središnjem Banatu), Opavu (Opovo) i Starčevo u tzv. Gornjanski kraj, a u manjim skupinama Borču, Glogonj, Omoljicu i Kovin.

Preustroj vojne granice potaknuo je i preseljenje Hrvata kajkavaca u središnji Banat. Odlukom Marije Terezije (1778.) znatni dio posjeda zagrebačkoga biskupa i turopoljskog plemstva trebao je biti ustupljen vojnoj upravi. Nakon dugogodišnjih

pregovora postignut je sporazum (1801.) kojim su oštećeni plemići dobili selišta Sarču (danasa Sutjeska), Modoš (danasa Jaša Tomić) i Biled (u Rumunjskoj). Naselili su se u Neuzini (jedno vrijeme Nezsény, Horváth Neuzina ili Hrvatska Neuzina), Boku (nazivana Horváth Bóka ili Hrvatska Boka) i selište Biled. Hrvati su naselili još i Klariju (dio naselja Hrvatska Klarija, danas Radojevo), Jarkovac, Botoš, Konak (Kanak) i Margiticu (Kismargita danas Banatska Dubica). Jedan dio ovih naseljenika nastanio se u naseljima današnjeg rumunjskog dijela Banata (Hrvatska Keča, Checea Croată).

Učitelji stvaraoci Ljubica Kolarić-Dumić

S GRUMENOM SRIJEMSKE GRUDE U SRCU

Učiteljica, pjesnikinja, prozaistica, kroničarka života Hrvata s onu stranu granice, animatorica kulturnih događanja, prognanica iz srijemskoga zavičaja koja je u jeziku pronašla svoju „drugu domovinu”, književnica čije pjesme i prozu čitaju učenici u svojim čitankama i školskoj lektiri, spisateljica u čijim se tekstovima, unatoč svemu, zrcali kristalna kocka životne vedrine

Teško je, gotovo nemoguće, u jednom kratkom tekstu, koji bi trebao poslužiti kao uvod u predstavljanje bogatoga pjesničkog opusa i spisateljice Ljubice Kolarić-Dumić, izreći sve ono što taj opus obilježava, što se nadaje kao potka njezina pisanja književnice, koja je cijeli svoj radni vijek ukoričena u dvadesetak knjiga poezije i proze (među njima su i dvije knjige u izdanju Školskih novina: Sva u srcu, 1985. i Vratit će se, zemljo 1991.), te u brojnim zbornicima, časopisima, listovima... Stoga zainteresiranoga čitatelja neka potakne ova kratka biobibliografska natuknica mirovine radila kao učiteljica hrvatskoga jezika. Otkrivala je nadarene učenike na Ljubica Kolarić – Dumić (Kukujevci, 1942.) osnovnu je školu završila u Rijeci i Zagrebu. Živi u Rijeci gdje je do sada sam uvijek u tim dragim očima.

Da se vrati! Ne mogu. Zidovi su previšoki.
Da pišem o ravnicima nepreglednoj, o zimama i jesenima, berbama i vršidbama, žitu i vinogradima... O Šokcima i dukatima, mladom vinu i bećarima. Da donesem tu ljepotu, da opjevam, da naslikam... Kako mogu kad ne vidjeh slike i ne čuh pjesme slične onomu što sam ponijela na odlasku iz zavičaja. Jeste li čuli naše pjesme? Jeste vidjeli svilu u očima i zlato u kosi seljanke? S dukatima na prsim i trobojnicom o struku djevojačkom.
„Oj, jesenske duge noći, Rek'o j' dragi da će doći...“
Kroz odškrinut pendžer večernja pjesma dopire do srca. Uz pjesmu u Srijemu se radi. Pjesmom se iskazuje ljubav, u pjesmi se rađa. Pjesmom tužljikom na posljednji se put prati se one koji odlaze umorni.
U Srijemu sve je pjesma. Pjeva orač u brazdi, pjevaju zreli vinogradi, jesenski plodovi, zvona s tornja stare crkve, žice na tamburama, neumorne ruke u žuljevima. Zato ne mogu govoriti o Srijemu. Zapjevat će vam. Onu „pismu“ koju sam ponijela na odlasku.

književnici, a nekoliko odabranih tekstova području književnosti i glazbe, razvijala i pjesama i proze – te ulomaka iz njegovala ljubav prema hrvatskom jeziku, književnosti, glazbenoj i scenskoj umjetnosti i domovini. Osim rada u školi aktivno sudjeluje u mnogim kulturnim zbivanjima. Pjesme i priče uvrštene su joj u čitanke za hrvatski jezik i udžbenike glazbene kulture za osnovnu školu, a slikovnica Ja se mraka ne bojim od 2018. godine na lektirnom je opisu Ministarstva znanosti i obrazovanja za učenike osnovne škole RH.

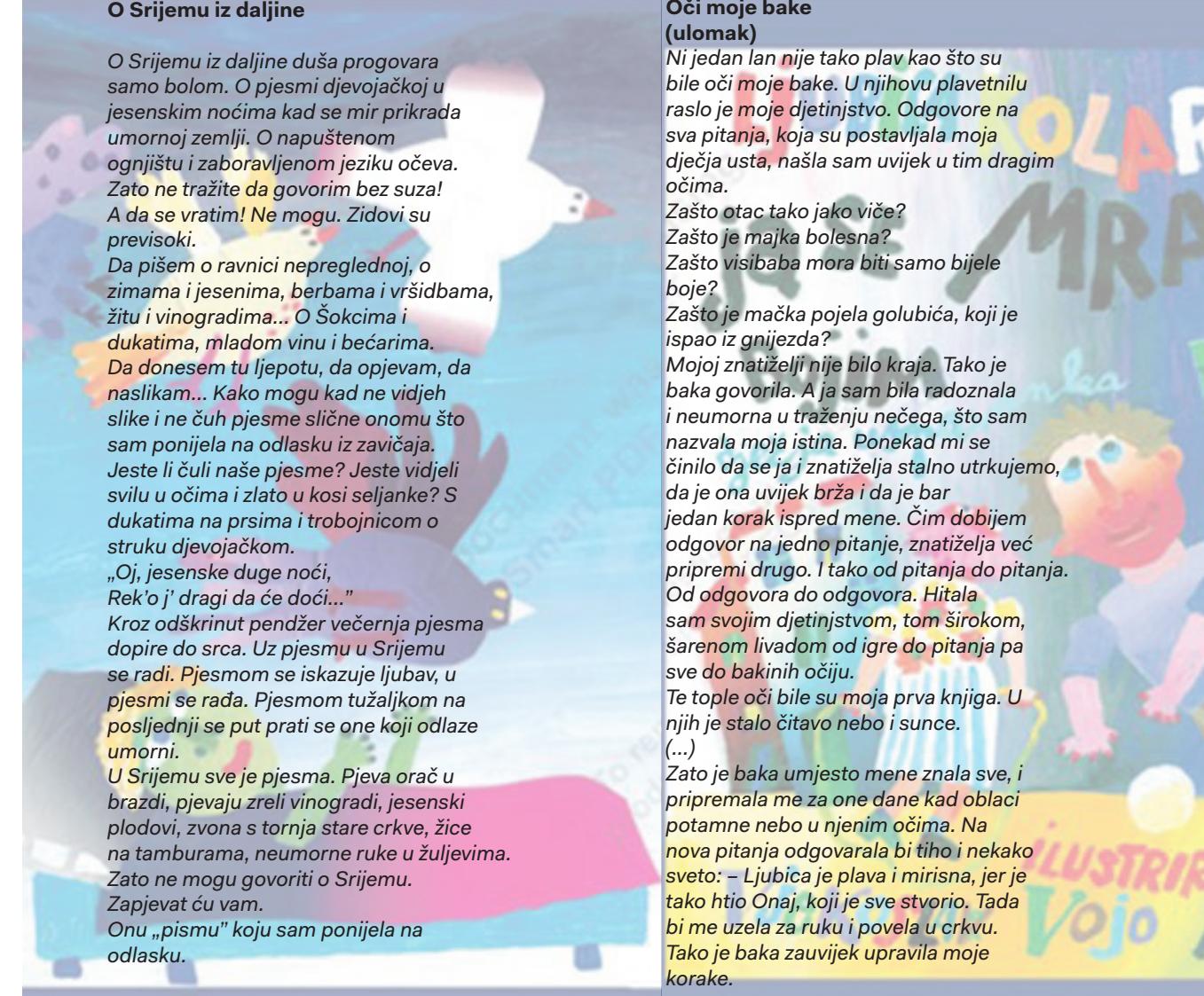
Član je Društva hrvatskih književnika, a za izuzetan doprinos dječjoj književnosti poetskoj riječi za djecu 2006. godine dobita je Godišnja nagrada Grada Rijeke. (ir.)

O Srijemu iz daljine

O Srijemu iz daljine duša progovara samo bolom. O pjesmi djevojačkoj u jesenskim noćima kad se mir prikrada umornoj zemlji. O napuštenom ognjištu i zaboravljenom jeziku očeva. Zato ne tražite da govorim bez suza! A da se vrati! Ne mogu. Zidovi su previšoki.
Da pišem o ravnicima nepreglednoj, o zimama i jesenima, berbama i vršidbama, žitu i vinogradima... O Šokcima i dukatima, mladom vinu i bećarima. Da donesem tu ljepotu, da opjevam, da naslikam... Kako mogu kad ne vidjeh slike i ne čuh pjesme slične onomu što sam ponijela na odlasku iz zavičaja. Jeste li čuli naše pjesme? Jeste vidjeli svilu u očima i zlato u kosi seljanke? S dukatima na prsim i trobojnicom o struku djevojačkom.
„Oj, jesenske duge noći, Rek'o j' dragi da će doći...“
Kroz odškrinut pendžer večernja pjesma dopire do srca. Uz pjesmu u Srijemu se radi. Pjesmom se iskazuje ljubav, u pjesmi se rađa. Pjesmom tužljikom na posljednji se put prati se one koji odlaze umorni.
U Srijemu sve je pjesma. Pjeva orač u brazdi, pjevaju zreli vinogradi, jesenski plodovi, zvona s tornja stare crkve, žice na tamburama, neumorne ruke u žuljevima. Zato ne mogu govoriti o Srijemu. Zapjevat će vam. Onu „pismu“ koju sam ponijela na odlasku.

Oči moje bake (ulomak)

Ni jedan lan nije tako plav kao što su bile oči moje bake. U njihovu plavetnilu raslo je moje djetinjstvo. Odgovore na sva pitanja, koja su postavljala moja dječja usta, našla sam uvijek u tim dragim očima.
Zašto otac tako jako viče?
Zašto je majka bolesna?
Zašto visibaba mora biti samo bijele boje?
Zašto je mačka pojela golubića, koji je ispaio iz gniazda?
Mojoj znatiželji nije bilo kraja. Tako je baka govorila. A ja sam bila radoznala i neumorna u traženju nečega, što sam nazvala moja istina. Ponekad mi se činilo da se ja i znatiželja stalno utrkujemo, da je ona uvijek brža i da je bar jedan korak ispred mene. Čim dobijem odgovor na jedno pitanje, znatiželja već pripremi drugo. I tako od pitanja do pitanja. Od odgovora do odgovora. Hitala sam svojim djetinjstvom, tom širokom, šarenom lивadom od igre do pitanja pa sve do bakinih očiju.
Te tople oči bile su moja prva knjiga. U njih je stalo čitavo nebo i sunce.
(...)
Zato je baka umjesto mene znala sve, i pripremala me za one dane kad oblaci potamne nebo u njenim očima. Na nova pitanja odgovarala bi tiho i nekako sveto: – Ljubica je plava i mirisna, jer je tako htio Onaj, koji je sve stvorio. Tada bi me uzela za ruku i povela u crkvu. Tako je baka zauvijek upravila moje korake.

U ČEŽNJI ZA POVRATKOM: CRTICE

Nije to moja ulica
Ne volim jesen...
Ne volim kišne dane i nestajanje požutjelog
lišća. Jesen me uvijek sjeća na odlaske.
Na odlaske zauvijek. Tada uvijek
netko ostaje sam.
Ne znam je li lišće samo zato požutjelo...
Je li se umorilo ili žuti i nestaje iz meni
nepoznatih razloga. Jesen ima svoje čari.
Tako svi govore i pišu. Ja im vjerujem,
ali ne vidim tu ljepotu.
Kiša mi muti pogled. A u jesen kiše tako
često padaju. Ulica je poslije kiše čista,
ali nije to ona moja ulica, kukujevačka,
široka, puna meke prašine ljeti, a mokra
i blatnjava kad padne kiša...
Nije to moja ulica.

A Dunav će teći

Ti si ostao tamo
A mi smo morali poći
Mnogi bez svega svoga
Sa zavežljajem mnogi
Kao prosjaci.
A trud i muka stoljetna
Briga i Dom
Sve nam je ostalo s tobom
Na obalama tihim
(...)
A Dunav plače nad vinogradom.
Tako će pričati povijest
A ti ćeš teći
U slavi stoljetnoj
U našoj himni i naši srcima
Slavan i nepobjediv.

Rekli su o slikovnici

Pred nama je primjer slikovnice koja može potaknuti djecu da postanu znatiželjni, maštoviti i hrabri ljudi sa sposobnošću da formiraju vlastite vrijednosti i mišljenja o tome što je doista važno u životu.

Slikovnica

Ja se mraka ne bojim Ljubice Kolarić-Dumić artefakt je koji se u našem hrvatskom prostoru pojavljuje u trenutku kada je svaki pravi primjer djeci i putokaz ka izgrađivanju vlastite osobnosti, što, dakako, uključuje suočavanje s vlastitim bićem, više nego dragocjen. U trenutku kada su djeca, roditelji, odgajatelji, učitelji, metodičari, nakladnici prepusteno stihiji tržišta, pojavljuje se glas iz pustinje.

Doc. dr. sc. Vjekoslava Jurdana Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Kao dugogodišnja učiteljica Ljubica Kolarić-Dumić vrlo dobro poznaje poten-

životne stvarnosti.

cijale malih čitatelja, stoga im se obraća poznatim jezikom i sugestivnim ritmom koji tekst približavaju dječjem senzibilitetu. Učenje putem slikovnice recipijentu predstavlja zadovoljstvo i podsjeća ga na igru iz predškolskoga razdoblja. Uz metodičko načelo suvremenosti slikovnica Ja se mraka ne bojim može smanjiti nesrazmjer između školskog programa i

Prof. dr. sc. Marinko Lazzarich
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Riječ književne kritike

(...) Riječ je zapravo o djetinjstvu koje traje vazdanji život. Autorica je uronjena u to, upravo takvo (opće i univerzalno) djetinjstvo. Djetinjstvo koje je samo uvjetno njeni, ali ne zato što ono ne bi bilo njeni – nego zato što pripada svakom njenom čitatelju. I današnjemu i sutrašnjemu, i

ovdašnjemu i ondašnjemu.

(...) No, kako god bilo, razvidno je da su riječi u ovim pričama zaigrane, da su radosne i kad plaču, da su sjetne i kad su posve razdragane.

Riječu, riječi su u ovim pričama iskrene. I kad su trpkе, i kad su bajkovite. I zato im treba pomoći da što prije ugledaju svjetlo

dana. Ono je jedino što nam eventualno preostaje. Nakon svega.

Dr. sc. Ante Selak
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
(Osvrt na knjigu Moje srijemske priče)

Kolumna Žane Alpeza

“TAMO GDJE VAM PUNO OBEĆAVAJU PONESITE MALU TORBU”

Nemojte da Vas obeshrabi činjenica da su to samo osobe koje su kao i tornado prošle jednim putem u Vašem životu i ne ostavljajte za sobom nikakve žalopoljke

Kao i što sam naslov ovog članka glasi "tamo gdje vam puno obećavaju ponesite malu torbu". Svi smo se barem jednom ili puno puta uvjerili u ovu činjenicu. Po kršćanskim načinom života mi kao ljudi vjerujemo u "nadu". Nada je spas, nuda zadnja umire. I tako uvjereni da nas neće ljudi prevariti naoružamo se "nadom i strpljenjem" i onda čekamo. Čekamo dan, čekamo tjedan, čekamo mjesec, čekamo godinu. I tako vrijeme prolazi, mi polako počnemo prihvatići stvarnost i činjenicu da "od datog obećanja nema ništa"!

Tko su osobe koje lažno daju obećanja koja neće ispuniti?

Barem nekoliko tekstova bi trebalo napisati i opisati strukturu karaktera takvih osoba, no nekoliko primjera u tekstu će približiti sliku tih osoba

-slatkorječivi

Ova skupina ljudi pri prvom upoznavanju nas počne obasipati komplimentima, primjećuju što smo odjenuli, kako smo sjeli, koja nam je modna marka torbe, i pomno upijaju svaku gestikulaciju govora tijela. Što se tiče

naše lingvistike isto upijaju svaku riječ. Čak koriste i termine za bolest, ili uključuju Oni su uvježbali svoje lice da pri svakom pokretu ne skidaju pogled. Naime, istrenirani su da iza svake naše rečenice oni

imaju nešto „slatkorječivo za reći“, često to može imponirati ljude i laskati ih, no od njihovih obećanja ne očekujete mnogo.

Trebate znati da život nije bajka, ljepeza je katkad otici u svijet svoje mašte gdje se dobro osjećamo, no ljudi koji su slatkorječivi kriju svoju tamnu stranu. Njihovi primjer normalnog komplimenta bez ikakve slatkorječivosti je ako ste recimo u shopingu centru, te na blagajni vidite da je već znamo da su u poziciji da nam mogu osoba poprilično umorna, te kažete „Jeste pomoći, imamo pozitivan i entuzijazičan radnog vremena“, a pretjerivati imate lijepo ovo, ono i slično krije iskrenost.

-uvježbani lažovi

Ova skupina „lažova“ je najprisutnija u društvenim medijima. Zašto je to tako? Naime, treba prvo početi od odgoja, oni su najvjerovaljnije imali roditelje kojima je dati obećanje nekome čista laž. Upijajuća spužva koja je godinama nakupila toliko taloga da više ne mogu niti prebrojati koliko mogu iskreni

tražimo neku uslugu, razgovor će Vam teći u smjeru pozitive i klimanja glavom, ter na kraju sa obećanjem. Tako da ćete u nadu da će ispuniti dato obećanje izići sretni i zadovoljni. No, kako vrijeme prolazi, počet će telefonirati bez odgovora, slati poruke koje će Vam svaki put se izmišljati nova laž, nova isprika, nešto iskrasnulo, pa

tražite, te ako nije „u njihovom interesu“ neće Vam pomoći. Ako ste došli na sastanak putem tajnice, ili pismenim zahtjevom, rijetko ćete doći do mobilnog broja. Pošto ćete zvati, tajnica će svaki put imati odgovor kao na primjer „na putu je „na sastanku je javit će Vas se kada završi“ i slično. Ovdje nikakvu torbu ne nosite, jer su šuplje i prazne priče, te što prije to shvatite i prihvate bolje za Vas.

-hvalilisci

Kod njih nema nikakvih problema. Čak i sama riječ „problem“ je izbačena iz rječnika. Oni su osobe koji su sve uradili. Oni su oni koji je drugi „po njima“ hvale i daju imasluge. Oni su napravili nešto što se nitko ne bi usudio, ili riskirao, i tako bez kraja. Ako dođete kod ove vrste ljudi prvi pola sata minimalno će pred Vas staviti svoje tronove, i ono što se počnu sa svime hvaliti. Zbog Vašeg dolaska još je to dodatno „nakićeno“, tako da nećete tek tako brzo doći Vaša tema na stol. Naravno, pošto pažljivo slušate, i onda vidite nakon kraćeg vremena da Vam ne daje niti da izgovorite rečenicu, shvaćate gdje ovo vodi. Prekinute, i recite da imate još neki sastanak ili slično i iznesite ono što tražite. Isto kao, i kod gore navedenih drugih ne očekujte da će ispuniti dato obećanje. Ove osobe su egoistične, i vole svoj odraz u zrcalu, oni nisu nikada i sumnjaju da će ikada pomoći drugome, bez da oni nisu na prvom mjestu.

Naravno, ono što je svakako jako bitno za Vas ako tražite neku uslugu i „daju Vam obećanje“, oslonite se prvo na sebe, razradite svoj plan tako da Vam uvijek ostane druga opcija. Znači imajte i rezervni plan ako ne bude onako kako ste očekivali. Naravno, ono što je svakako jako bitno za Vas ako tražite neku uslugu i „daju Vam obećanje“, oslonite se prvo na sebe, razradite svoj plan tako da Vam uvijek ostane druga opcija. Znači imajte i rezervni plan ako ne bude onako kako ste očekivali. Nažalost, prostih riječi, ili slični. Oni Vas Važno je isto tako da prihvate i shvatite znosti, i zato da jednostavno za ove ljudе „dati obećanje“ šuplja priča, naravno kao i što se to ne mora odnositi na svakoga, ali ovaj tekst je upućen onima koji su imali ili će imati loše iskustvo, i puno laži sa druge strane. Ne dajte se prevariti, tražite neki način da Vam to potvrde, ili imajte rezervni plan. Nemojte da Vas obeshrabi činjenica da su to samo osobe koje su kao i tornado prošle jednim putem u Vašem životu i ne ostavljajte za sobom nikakve žalopoljke, već skupljeno iskustvo iskoristite na pozitivan način za Vas da budete bolji čovjek kroz život.

-zmije u odijelima

Ova skupina ljudi su osobe koje su na nekim od većih poslovnih ili političkih funkcija. Oni se čitav život uvježbavaju kako ophoditi sa drugima. U njihovom načinu vođenja razgovora sa Vama nema neljubaznosti, prostih riječi, ili slični. Oni Vas Važno je isto tako da prihvate i shvatite znosti, i zato da jednostavno za ove ljudе „dati obećanje“ šuplja priča, naravno kao i što se to ne mora odnositi na svakoga, ali ovaj tekst je upućen onima koji su imali ili će imati loše iskustvo, i puno laži sa druge strane. Ne dajte se prevariti, tražite neki način da Vam to potvrde, ili imajte rezervni plan. Nemojte da Vas obeshrabi činjenica da su to samo osobe koje su kao i tornado prošle jednim putem u Vašem životu i ne ostavljajte za sobom nikakve žalopoljke, već skupljeno iskustvo iskoristite na pozitivan način za Vas da budete bolji čovjek kroz život.

Oni vode političke stranke, i slično. Na njihovo dato obećanje nikada ne bismo baš dovodili u sumnju. Varamo se naravno, oni svaki dan imaju bezbroj poziva, posjeta i slično i ljudi ili traže posao, neku uslugu i slično. Oni neće na razgovoru nikada reći „ne, ne mogu“, već u redu „vidjet ću što mogu“, „nadam se da će sve biti pozitivno“ i slično. Ove zmije u odijelima su Vas odmah prilikom otvaranja vrata pročitali

Iz knjige priповједакa Ivana Tumbasa "Nako sa salaša"

AVAŠKO VOKŠOVANJE

Nemojte se grist, dignite vaše čelo gori i uprite prst, koji ne dio vokšovat

Celjadi, odsele će Šarkanjovat, vokšovat, još su i prili. Da, sad počeli na počelu niki bi bio pujkat na mrginju, jedni na druge, pa još zavatili i plebanoša. Ta di jem sramota! Jeto raspredaju se kočeperni halabuku i gubitnike isperjašio napolje! A kad su gospoda na vlasti isprivrčali za kon stigla ovlašna kaštiga da se ne triba sprdačit, jel pridsidavajući nije dobro vo-

Celjadi, odsele će Šarkanjovat, vokšovat, još su i prili. Da, sad počeli na počelu niki bi bio pujkat na mrginju, jedni na druge, pa još zavatili i plebanoša. Ta di jem sramota! Jeto raspredaju se kočeperni halabuku i gubitnike isperjašio napolje! A kad su gospoda na vlasti isprivrčali za kon stigla ovlašna kaštiga da se ne triba sprdačit, jel pridsidavajući nije dobro vo-

Zivio je srušno dane salaš malo na severu Bačke, misleć na to vrime jedan momak plače.

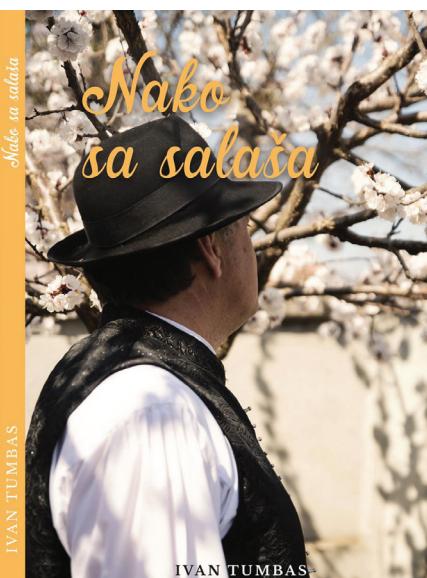
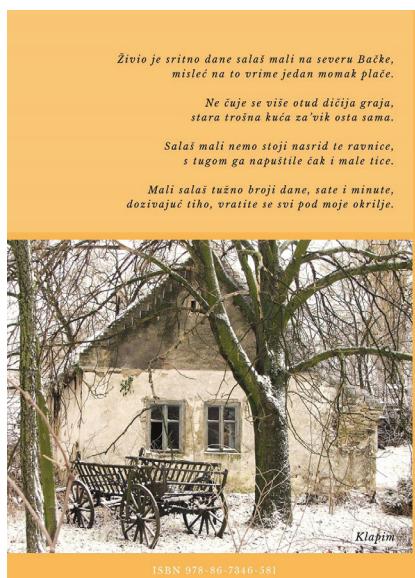
Ne čuje se više otud dičija graja, stara trošna kuća za vik osta sama.

Salaš malo nemo stoji nasrid te ravnice, s tugom ga napuštale čak i male tice.

Malo salaš tužno broji dane, sate i minute, dozivajući tih, vratite se svu pod moje okrilje.

Klapim

ISBN 978-86-7346-581

po škatulama, el kako dica to vole kast po „portalima“, kako kome pasira. Čeljad se naprišivaju jedni drugima. A di je sad Bunjevački put križa? Očo u andrak. Opet imademo pobidnike i gubitnike a komšije Madžari nam se smiju u brk. Dedara mu, imademo izgubljene i pobidnike, pridnjaci u staračkoj dobi nevole puštit kajase iz rukivi, jel jesapidu da nisu zanimljivi. To se moglo vidit zapravo na skupštini kad su pridstavljeni čeljadi kevete. Nisu puštili drugima divanit šta ocedu divanit. Al zato bi još i uteko. Pa vele, imate obavezu

dio skupštinu, pa joped ajd razbirat se i stigla konačnica za našu čeljad, koji su birovi razbirani. Taka hamisna, al značajna, politička mudroljija dovela našu čeljad pod muštranje a da ne velim, kaku sramotu.

Eto čeljadi, izdivanio sam vam što sam naumio. Nemojte se grist, dignite vaše čelo gori i uprite prst, koji ne dio vokšovat. Tako. Naumio sam prinjet iz moje čoše o trevljenom događaju med našim pridnjacima, čeljadima, štiocima Hrvata u Srbiji.

Pogовор о knjizi

Autor ovih priповједaka je zadivljen ikavicom i tako je čuva od zaborava. Čuvajmo ju i mi to je i naše blago veoma dragoceno

Časnica Eleonora Antonija Merković

Što kazat o ovim pričama? Možda su pravo čudo sićanja i razmišljanja. Autor je pokazao da nije zaboravio divaniti onako kako su njegovi preci divanili. Zar to nije pravo čudo u vreme modernizacije ekavizacije u škulama i javnim medijima? Autor ovih priповједaka divani kako je divanio njegov dida u Frljazi na Šebešiću. Ivan Tumbas je zaustavio vreme i pokušao nam ispričati ovu zbirku priča, onako kako ih je slušao kao dite i sada. Zatim iznosi kako je doživio društvene promjene zadnjih godina.

Uglavnom je nadahnut onim što su di-

vanili stari kako je nekad bilo u ovoj našoj varoši Subatici. Posebno je zainteresiran kako se ljudi u ovim društvenim promjenama nove demokracije snalaze, kod osnivanja stranaka i izborima. Pričevi nadahnute iz prošlosti su poučne i divane o događajima, istinitim, često i pomalo tužnim, šaljivim. One nam govore u što su naši ljudi nekada virovali i "dogadima" o kojima se dugo divanilo. U nekim pričama su obrađeni i nardni običaji vezani za Božić, Uskrs i Duhove; glavne Kršćanske svektovine. Ima tu i pričevi daka koje su vrlo poučne, zanimljive su i priče kako se stari ljudi prilagođavaju novim tehničkim dostignućima. Ono što bih istaknula da se naš autor uspio služiti ikavicom u vrijeme oluje ekavizacije. Viran je jeziku svojih predaka jer je to ono najbitnije našta smo ovim pričama pozvani da sačuvamo, našu ikavicu. Au-

tor divani našom lipom ikavicom, ona nije samo naša ovdje nego i Bunjevac Hrvata, Dalmatinske Zagore, jednog dijela Hercegovine i Bosne. Ikavicom je i pisao otac hrvatske književnosti Marko Marulić i drugi književnici.

Ostavimo mudre telefone, kompjutere na čas i pročitajmo koju priču. Kad počnete čitati bit će vam zabavno i sve će te pročitati; to autor upravo i očekuje. Obnovite i vi s njim zajedno svoj jezik a mlađi će možda i koju novu rič naučiti i tako ćemo čuvati našu lipu ikavicu. Ona je u temelju naše hrvatske kulture ali je postala žrtva političkih dogovora i potisnuta prema zaboravu. Autor ovih pričevi je zadivljen ikavicom i tako je čuva od zaborava. Čuvajmo ju i mi to je i naše blago veoma dragoceno.

Intervju: mr Jasna M. Čordaš, predsjednica Hrvatskog kulturnog centra (HKC)- Novi Sad

SLOGA I SURADNJA JE JEDAN OD TEMELJA OPSTOJNOSTI HRVATA U REPUBLICI SRBIJI!

Hrvatski kulturni centar iz Novog Sada će se baviti očuvanjem i unapređenjem kulture Hrvata u najširem smislu te rijeći, to znači da ćemo pokušati dat i naš doprinos u očuvanju identiteta Hrvata u Republici Srbiji

Za početak razgovora molimo da nam se predstavite.

mr Jasna M. Čordaš rođena sam 11.05.1962 godine u Sremskoj Kamenici. 1981 god. završila sam Gimnaziju „Jovan Jovanović Zmaj“ u Novom Sadu

1986 god diplomirala sam na Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu, smjer mikrobiološki procesi

1993. god magistrirala na Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu i stekla zvanje magistra Tehnoloških nauka.

Od 1987-2000 zaposlena sam u Poljoprivredna škola sa domom učenika-Futog

Od 1997-2000 pomoćnik direktora u Poljoprivredna škola sa domom učenika-Futog

2000- zaposlena sam u Tehničkoj školi „Paavle Savić“ u Novom Sadu

2000-2001 pomoćnik direktora u Tehničkoj školi „Paavle Savić“ u Novom Sadu

2006 v.d. direktor u Tehničkoj školi „Paavle Savić“ u Novom Sadu

Od 1997 - god stalni član međunarodnog žirija za ocjenu inovacija, znanja i stvaralaštva Tesla fest

Od 2000-2017 god član žirija za ocjenu kvaliteta vina, Riwica

Sa Školom sam vodeći učeničku kompaniju Uspješno realizirala više projekata i dobitnica sam niza nagrada i priznanja.. 2014 godine osnivala sam NVO Bio Adria Alpe Pannonia sa sjedištem u Sremskoj Kamenici

2014 godine na inicijativu NVO Bio Adria Alpe Pannonia i Privredne komore Sombor a pod pokroviteljstvom Vlade AP Vojvodine osnivač sam Europski Klaster Alpe

Adria Pannonia nazvan po Europskoj Regiji čiji je AP Vojvodina član od 2006 godine. U startu sam imenovana podpredsjednicom Upravnog odbora Klastera. Godinu poslije postajem predsjednica upravnog odbora klastera.

Klaster je u startu krenuo sa dva velika projekta suradnje unutar Dunavske regije projekt Danubio i suradnje Srijema i Srem-a projekta imena Syrmia (Rimska provincija Syrmia Pannonia), od 2019 godine učestvujemo u Europskim projektima i danas ih imamo u relazaciji 6 iz EU fondova Erasmus i Europa za Građane i građanke.

Predstavite nam Hrvatski kulturni centar iz Novog Sada. Koji je prvotni cilj osnutka?

HKC NS osnovan je 05.04.2013 godine u Novom Sadu. Cilj osnivanja je unapređenje suradnje i razumjevanja u oblasti kulture, obrazovanja i unapređenja dobrosusjedskih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Srbije.

HKC NS zbog smrti prethodnog predsednika i pandemije COVID 19, imao je pauzu u radu od skoro godinu dana. Kako skupština nije mogla biti održana u navedenom periodu izgubili smo službene prostorije koje su bile na adresi Bulevar Mihajla Pupina 25 a dodjeljene su od strane AP Vojvodine (Zbog potreba Pokrajne svih smješteni u toj zgradi – više nevladinih organizacija su i iseljeni iz toga objekta) Skupština HKC NS održana je polovinom lipnja mjeseca, kada je izabran novi Upravni odbor. Na konstitutivnoj sjednici Upravnog odbora za novu prijedsednicu HKC NS izabrana je mr Jasna M. Čordaš.

Ovom prilikom želim zahvaliti članovima Skupštine i članovima Upravnog odbora na ukazanom povjerenju.

Koliko sekcija planirate formirati u hrvatskom kulturnom društvu?

Kako sam tek preuzela funkciju, za početak rješavam administrativne stvari. HKC NS je bez svog prostora gdje bi smo se okupljali i realizirali predviđene aktivnosti. Zahtjev za dodjelu novog prostora je poslat Komisiji za raspored i opremanje službenih zgrada i poslovnih prostorija, pri AP Vojvodini. Uskoro očekujem odgovor, jer bez prostora vrlo malo što može da se odradi na kvalitetan način. Nakon što rješimo pitanje službenih prostorija, pokrenućemo i veće projekte i aktivnosti. Sa razvojem kapaciteta razvijaće se i sekcije, za početak literarna, likovna, muzička, etnografska

Takođe planiramo raditi i različite edukacijske vezane za kulturu i kulturno nasleđe Hrvata u Novom Sadu, ali i u Vojvodini i Srbiji.

Planiramo potpisati Memorandum o suradnji sa Fondacijom Ban Josip Jelačić, sa HKUD ovima na teritoriji Novog Sada i Sremskih Karlovaca.

Uspostaviti suradnju naravno sa Hrvatskim Nacionalnim Vijećem te sa drugim HKC-ima u RS, konzulatom, ambasadom u RS, kao i sa pojedinim županijama, gradovima, općinama, raznim institucijama, fakultetima i kulturnim organizacijama i nevladnim udrugama iz RH.

U narednom periodu koji su vam projekti koje želite realizirati?

Planirani projekti su nam Božićni koncert povodom 220 godina rođenja i krštenja Hrvatskog Bana Josipa Jelačića, u crkvi Sv. Jurja u Petrovaradinu.

Zatim nastavak projekata Hrvatski spomenici kulture u zagrljaju Dunava (poznati Hrvati)

I Katoličke crkve u NS i Sremskim Karlovicima – II dio.

Uključili smo se u natječaj koji vode Ante i Ankica Karačić iz Berlina. (dole tekst konkursa)

MEDJUNARODNI LIKOVNO-LITERARNI NATJEČAJ 2022.

ISE RLOHN-ESEN-ZAPRESIC-PODGORAC-SOVIĆI-NOVI SAD

Tema: MUDROST OSMIJEHA A NE PODSMIJEHA.....

Natjecaj se raspisuje za djecu Hrvata iz iseljeništa i djecu iz Hrvatske u dobi od 1 do 8. razreda osnovne skole (iz Njemačke do 12 razreda) Izložba likovnih i literarnih radova hrvatskih učenika iz cijelog svijeta održat će se u Njemačkoj, Hrvatskoj i BiH pod pokroviteljstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatske matice iseljenika, a u suradnji Hrvatski Glas Berlin, Matice hrvatske za Ruhrska područje, OS. LJ.Gaj

Zapresic, OS.Hinka Juhna Podgorac kod Djakova, OS.Stipan Vrlić Sovići BiH i HKC NOVI SAD. Proglšenje najboljih likovnih radova bit će u Gradskoj galeriji u Iserlohu do kraja ožujka 2022 godine, a literarnih do kraja travnja 2022 godine. U likovnom djelu natjecanja nagradjuje se tri likovna rada od 1 do 4 razreda i od 5 do 8 razreda. U literarnom dijelu nagradjuje se po tri rada za svaki razred od 1 do 8 razreda (iz Njemačke do 12.razreda)

KATEGORIJA LIKOVNIH RADOVA

Tehnika:kombinirana tehnika,kolaz,tus,flo-master...Format:A 4 Rok prijave 15 veljače 2022 godine. Svaki rad na poledjini treba da sadrži sledeće podatke:

-ime i prezime

-razred

-adresa i naziv skole

-e-adresa

-ime i prezime mentora

(Podaci na poledjini trebaju biti ispisani citko ,velikim tiskanim slovima)

-Ispod 5 radova moze se slati na email a.karacic@gmx.de

-Postom radove slati na adresu ANKICA I ANTE KARACIC ,Stormstr.3 58640

ISERLOHN DEUTCHLAND
KATEGORIJA LITERARNIH RADOVA
PJESMA/SASTAV

Radovi treba da budu na hrvatskom jeziku,a ako su na nekom drugom jeziku moraju biti prevedeni na hrvatski jezik.
Dozvoljene su sve forme i duzine literarnih radova.Svi radovi trebaju biti pisani u Word doc formatu, velicina fonta 11,u pismu Times New Roman

Rok prijave :15.veljace 2022 .godine

Svaki rad treba sadrzavati slijedece podatke

-ime i prezime učenika

-razred

-drzava adresa i naziv skole

-email adresa

-ime i prezime mentora/ice

Radove slati na e-adresu Jadranka Gradać

uprava@matica-hrvatska-ruhrgebiet.de;loebbert-gradac@t-online.de

Nagradjuju se tri literarna rada za svaki razred od 1 do 8-12 razreda. Posebno se ocijenjuju pjesme a posebno sastavi. Posebno se ocijenjuju literarni radovi iz Hrvatske,BiH i Srbije a posebno iz drugih zemalja.

Svi radovi iz Srbije mogu se poslati na hkc.ns.0@gmail.com

Ili poštom na adresu Bulevar patrijarha Pavla 18, Novi Sad

Medijski pokrovitelj:Hrvatski Glas Berlin
Kako vidite budućnost Hrvatskog kulturnog centra- Novi Sad?

Mislim da HKC NS ima lijepu budućnost, s obzirom na ciljeve i aktivnosti koje smo i čemo postaviti pogotovo u međunarodnoj

suradnji.

Za početak imamo uskoro dogovoren sastanak sa Zakladom Vrhbosanske Nadbiskupije, a planiramo i mnoge druge. Kada budu realizirane obavestićemo Vas o tome.

Također uspostavili smo suradnju i sa više Udruženja Gradišćanskih Hrvata iz Austrije, Mađarske i Slovačke te planiramo suradnju i sa Hrvatskim svjetskim kongresom.

Ima li Hrvatski kulturni centar potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji (HNV)? Da li ste zadovoljni sredstvima koje ste dobili na natječaju HNV?

HKC NS još nije uspostavio suradnju sa HNVom ali naravno očekujemo dobru suradnju što je i normalno s obzirom na planirane aktivnosti i projekte za koje smatramo da je logično da ih radimo koordinirano i zajedno.

Telefonski kontakt sa tajnikom je uspostavljen i bilo je dogovoreno da ćemo poslije 20.09.2021 godine zakazati sastanak sa prijedsednicom HNVa gdom Jasnom Vojnić, do toga još nije došlo. Kako sam cijeli listopad službeno u inozemstvu, ponovo ćemo kontaktirati i pismeno zatražiti prijem u prvoj polovini sudenog. Nadam se da i druga strana želi suradnju. Nakon toga ću moći detaljnije da ukažem na stupanj i vrstu potpore koju smo dobili od HNV-a u RS.

Što se tiče finansija po dva projekta koje smo poslali na natječaj, svakako nisu ni približno dovoljna ni za redovan rad a ni za aktivnost koja je bila predviđena, „Božićni koncert u povodu rođenja i krštenja hrvatskog Bana Josipa Jelačića“ HNV u RS, nije niti će biti jedini izvor finansiranja HKC NS, već sam u biografiji navela da radim međunarodne projekte na koje i mislim da se oslanjam u radu HKC NS, kao i na donacije od pojedinih

Županija iz RH, kao i Hrvatske dijaspore.

Po Vašem mišljenju jesu li Hrvati u Srbiji sačuvali svoj identitet?

Na identitetu Hrvata u Srbiji treba puno raditi, jer smo upravo nevidljivi, posebno Hrvati izvan Tavankuta i Subotice, čime se

stiče potpuno pogrešan utisak u RH.

Nacionalni identitet je upravo u nadležnosti HNV koji bi trebao time da se bavi, kao i upisom svih Hrvata iz RS u manjinski birački spisak (danas je upisano oko 22500), kako bi smo bili vidljivi prvo za RS,a onda i za RH. Samim tim bi smo ostvarili i veća prava u RS.

HKC NS će se baviti očuvanjem i unapređenjem kulture Hrvata u najširem smislu te riječi, to znači da ćemo pokušati dat i naš doprinos u očuvanju identiteta Hrvata u Republici Srbiji.

Što biste poručili priпадnicima hrvatske zajednice u Srbiji?

Za početak bih im poručila da se upišu u manjinski birački spisak, da izađu na izbore u RS za HNV, kako bi smo mogli ostvariti svoja prava u RS. Da ne dozvole političke podjele Hrvata, kako bi smo bili snažniji i sačuvali svoj nacionalni identitet ma gde bili.

Sloga i suradnja je jedan od temelja opstojnosti Hrvata u Republici Srbiji!!

HKUPD "STANISLAV PREPREK PROSLAVIO ŠESNAESTU OBLJETNICU

Sesti puta za redom Hrvati Novog Sada organizirani u HKUPD "Stanislav Preprek" organizirali su 23. listopada literarno-glazbenu manifestaciju "Preprekova jesen", te ujedno proslavili i šesnaestu obljetnicu Udruge

Na šestoj manifestaciji "Preprekova jesen" promoviiran je zbornik i dodjeljene su nagrade za najbolje kratke priče. Prvu nagradu osvojila je pripovijetka Sine, jeli ti to plaćeš? Jelene Stanojčić, drugu na-gradu Bomboni s Božićne jelke Branislava Mikulića, a treću priča Nevjerojatan dan Ljerke Radović.

Priča Sine, jeli ti to plaćeš? napisana je u prvome licu, a govori o odnosu ostarjele majke i njene brižne kćeri. Duhovito i vješto Jelena Stanojčić vodi čitatelje kroz složeni proces starenja, prije svega psihičkih promjena majke koje kćerka nastoji učiniti što bezbolnijim, te nam sugerira zamjenu uloga između njih. Smjenjujući minulo

i sadašnje vrijeme, autorica nam nizom dijaloga i sugestivnih scena pokušava približiti emotivnu dramu što se odvija unutar glavne junakinje, a u završnoj rečenici efektno poentira kulminacijom osjećanja.

Bomboni s Božićne jelke Branislava Mikulića također je priča ispravljedana u prvome licu u kojoj se narator prisjeća djetinjstva i božićnih običaja. Sa dulje vremenske distance on svedeno predstavlja dvoje djece, brata i sestru, te njihovo odrastanje u skromnim uvjetima, što njegovu tekstu daje socijalne elemente.

Ipak, u finalnom dijelu priče uspijeva izmamiti osmijehe čitatelja humorističnom zgodom koja baca novo svjetlo na samu pripovijetku, a bomboni tako postaju znakovima dječje čežnje, ali i prijestupa.

U pripovijeci Nevjerojatan dan Ljerka Radović donosi anegdotu iz (ne)svagdajućeg života – neobičan susret dva svijeta, muškog i ženskog, u kojem je žena po-

tencijalna žrtva prijevare. Na ovaj događaj nadovezuje zabilješku iz sudske prakse, gdje je opisan slučaj prijevare lakovjerna čovjeka. Njena je naracija nalik ispovijesti

osamljene žene, na momente duhovite u izravnosti predstavljanja svoga slučaja i samopropitivanja kojemu se prepusta.

Naravno, kao i uvijek do sada, muzički dio programa izvela je Ženska pjevačka skupina "Stanislava Prepreka" kroz tradicijsku glazbu Dalmacije, Slavonije, Međimurja

A.K.

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca (19)

ZNAČAJNE OSOBE PODUNAVSKIH HRVATA – BUNJEVACA I ŠOKACA

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca pripada tipu specijalnih leksikona, i to po dvjema osnovama: njegovu posebnost ne čini samo zemljopisno područje na koje se odnosi nego mu posebnu dimenziju daje i to što se u zadanome teritorijalnom okviru usredotočuje na pojave i osobe koje imaju (i) hrvatski karakter.

omiljen među pacijen-
tima i svojim kolegama.

Izvori: HAS, F:047, inv. br. 1003. Imenik zubnih lekara, zubnih tehnicičara, babica, privatnih i gradskih lekara 1922-1937 i neki podaci o lekarima od 1887.; 1442.2-XXI-29/1922. Lit.: Neven, Subotica, br. 46, 50, 52/1913, 3/1918; S. Nikiforović, Vodič kroz Suboticu, Subotica, 1936; L. I. Krmpotić, 125 godina osnutka Pučke kasine 1888 - 2003, Subotica, 2003.

E. Libman i M. Grlica

Ébnera i Lászla Hegedúsa.
Već početkom 1903. otišla je u München
u školu Antona Ažbèa, gdje je provela dvije
godine. U toj je školi gradila svoj likovni
govor slobodnom uporabom boja te se on
polako odmicao od zadanih pravila aka-
demizma.

grafski leksikon, 3, Zagreb, 1993; Jelena Čović 1879-1951 (katalog), Subotica, 1999; O. Ninkov Kovačev, Život i delo prve subotičke slikarke Jelene Čović (1879-1951), Subotičke novine, br. 11-20., Subotica, 2000.

ČOVIĆ, Karlo (Subotica, 9. VIII. 1945.), hrvač. Srednju školu završio je u Subotici 1963., diplomirao je na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu 1984. Hrvanjem grčko-rimskim stilom počeo se baviti 1956. u Sportskom društvu Tvornice bicikala Partizan pod vodstvom Stevana Giona. Nakon što je društvo spajeno

Li, Vučović

Na Paliću je u ljeto 1904. održavala satove slikanja u prirodi, a sudjelovala je i u slijarskoj koloniji u Nagybányi. Stvarala je slike svježeg kolorita, s tematskom dominacijom pejzaža, a dobivala je i narudžbe za portrete, primjerice za portret Albe Prćića, predsjednika Pučke kasine. U Subotici se vratila 1905. te je ondje vodila tečaj umjetnosti i primijenjenih umjetnosti sve do 1907., kad je, na poziv i uz financijsku potporu Gabrijele Vermes, otišla u Kiseg (madž. Kőszeg), gdje je predavala na Višoj djevojačkoj školi do 1914. S Vermesovom je obišla velike muzeje u Berlinu 1908. i Parizu 1909., gdje je kopirala poznata djela. Pri obnovi franjevačke crkve u Subotici 1911. naslikala je oltarnu palu Srce Isusovo, koja i danas стоји на prvotnome mjestu na bočnom oltaru.

Prvi svjetski rat provela je u Subotici, gdje je vodila satove slikanja, a jedna od njezinih učenica bila je i Angela Maćković, kći poznatog arhitekta Titusa, koja je poslije studirala na Akademiji likovnih umjetnosti u Münchenu. Predavala je još i u Muškoj građanskoj školi, Ženskoj obrtničkoj školi i Obrtničkoj trgovačkoj školi. Pokopana je na Bajskom groblju u Subotici. Samostalne izložbe imala je u Subotici 1901., 1902., 1903. i 1926. s Elemérom Csincsákonom, kolektivne u Subotici, Sopronu,

ČOVIĆ, Josip (Subotica, 29. II. 1888. – Subotica, 23. VII. 1965.), liječnik. Potječe iz brojne obitelji Jaše i Dominike, rođ. Temunović. Imao je tri sestre i sedmero braće, a jedan od njih, Grgo, bio je veterinar. Otac Jašo bio je član prve uprave Pučke kasine iz 1878. god. Maturirao je u subotičkoj gimnaziji, a diplomirao na medicinskom fakultetu sveučilišta u Budimpešti 1913. Prema pisanju Nevena, iste je godine, skupa s još trojicom liječnika, podnio molbu za prijam na jednogodišnju obvezatnu praksu u gradsku javnu bolnicu u Subotici, ali je jedini od podnositelja bio odbijen, uz obrazloženje gradonačelnika Károlya Bíróa da je »panslav«. Nakon mnogih intervencija gradonačelnik je promijenio odluku te je na praksi ipak primljen.

Do travnja 1914. bio je sekundarni liječnik u gradskoj bolnici, nakon toga u Vojnoj bolnici u Segedinu, a od prosinca iste godine do kraja Prvoga svjetskog rata radio je kao vojni liječnik u vojnim medicinskim službama u raznim garnizonima. Nakon rata imenovan je okružnim liječnikom u Subotici, u povodu čega je Neven pisao: »izabran je za gradskog liječnika jer je već u prošlosti dokumentovano, da je vjerni

Vana Glava. Nakon što je državno spejeno s Hrvatskim klubom Spartak, od 1960. do 1969. natječe se za taj klub. U varaždinski Hrvatski klub Varteks prešao je 1969., a 1970.-73. natjecao se za zagrebački Hrvatski klub Metalac. Za Varteks je ponovo nastupao 1973.-83., a u tom je klubu i završio aktivnu karijeru. Bio je pobjednik na prvenstvu Jugoslavije 1968., 1970., 1972. i 1973., a za državnu je reprezentaciju nastupao 16 godina. Na Europskom prvenstvu u Modeni 1969. osvojio je srebrnu medalju, a na Mediteranskim igrama u Izmiru 1971. zlatnu medalju. Sudjelovao je na Olimpijskim igrama u Meksiku 1968. i Münchenu 1972. Za svoje rezultate proglašen je zasluznim sportašem Jugoslavije. Nakon završetka aktivne karijere bio je upravitelj varaždinskoga sportskog centra, u kojem se nalazi i hrvatska škola. Živi u Varaždinu.

Lit.: Hrvatski biografski leksikon, 3, Zagreb, 1993.

Lj. Vujković Lamić i N. Stantić

BUNJEVCI U BAČKOJ ~ O IMENU BUNJEVAC I ŠOKAC, VELIKA SEOBA BUNJEVACA

Zato su možda u nekim izvorima Bunjevci zabilježeni kao Hercegovci, Bošnjaci, Dalmatinci i Hrvati

Prvi Bunjevci su morali dosta rano doseliti u Bačku. Izvori nam o tome slabo govore, ipak znamo toliko da ih je bilo već i šesnaestome vijeku. Povjesničar segedinskoga samostana, Czörnig i drugi pisci skoro uvijek govore o Dalmatincima pa nam je teško ili bolje reći nemoguće utvrditi postanak naziva Bunjevac u Bačkoj. U turskim defterima se prvi put spominje u selu Maroku (Baranja) 1550. Martin Bunjevac. God. 1565. bijaše u Subotici odlikovan od cara Ferdinanda prvi Bunjevac Stjepan Prćić. God. 1595. se također spominju Bunjevci u Bačkoj, ali sve su to, kao što vidimo, vrlo oskudni podatci. Istrom početkom sedamnaestoga vijeka imamo sigurnije dokumente o Bunjevcima. God. 1612. svećenik Simun Matković, koji je vršio duhovnu pastvu među Bunjevcima, moli papu Pavlu V. neka mu pošalje isusovce koji će dalmatinski jezikom propovijedati riječ božju među njegovim vjernicima. Deset godina kasnije ponovo moli istoga papu da mu povjeri župu Bunjevci u Bačkoj. Ne znamo da je u Bačkoj postojala župa Bunjevci; bit će da je on pod tim imenom razumjevao koji geografski predjel u kojem su živjeli Bunjevci. Poslije njega već pomenuti biskup Ibršimović vrši krizmanje među Bunjevcima i Šokcima u Bačkoj. Po bilješci u povijesti franjevačke provincije u Đendješu Bunjevci se već 1657., 1660. i 1668. šalju na nauke u Segedin (U Segedinu je također bilo mnogo Bunjevaca. U povijesti segedinskog franjevačkog samostana je zabilježeno 1715. da je veliki žrtvenik u franj. crkvi o svom trošku podigao Juraj Šeravac.). Subotički Bunjevci u jednoj molbi od 1775. vele da se Bunjevci 1668. naseliše u okolini Subotice. To pa rođenje Bunjevca Jeremije fra Guganovića i Nikole Kujundžića oko 1660. u Ludošu potvrđuju da je Bunjevaca već prije velike seobe njihove bilo u Bačkoj.

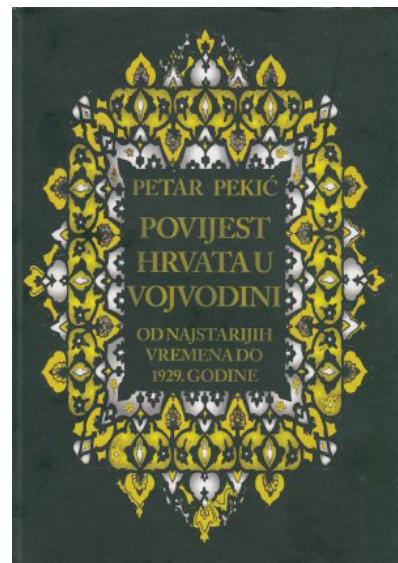
Kad je govor o Bunjevcima, prije svega treba da ukratko pregledamo kako je nastalo ime Bunjevac. O tome su mišljenja vrlo različita, a malo vjerovatna. Kao što god se o imenu Šokac izlažu razna i skoro fabulozna mišljenja tako i o imenu Bunjevac postoje ne više sigurne pretpostavke. O Šokcima jedni vele da su prozvani zato što se krste cijelom šakom, drugi pak da su postali od glagola uskočiti (uskok), jer su, vele, mnogi uskočili iz Turske u susjedne kršćanske države. Ni prvo ni drugo mišljenje nije osnovano, jer, da su dobili ime od šake, vjerovatno bi ga dobio cio naš katolički narod, da su ga pak dobili od glagola uskočiti, s njim bi ga i Srbi dobili, jer i oni su također dolazili iz Turske. Neki pak hoće da su odskočili iz grčko-istočne crkve u katoličku i tako postali Šokci, što ne stoji, jer su Srbi iz kat. Crkve odskočili u pravoslavnu pa zato nisu postali Šokci. O.

Petar Katančić tvrdi da ime Šokac potječe iz staroga vijeka i to od planine Succus koja je činila granicu Dačana i Ilira koje već Sokrat i Amulijan zovu Sukcima. Ovo tumačenje se ne može usvojiti, jer je za Šokce prestaro, jer ničim nije dokazano i jer bi se stanovnici oko planine Succus moralni također zvali Šokcima. Napokon se drži da je naziv Šokac postao od mađarske rečenice sok lesz már. O nazivu Bunjevac se također dosta raspravlja sa istim neuspjehom kao i o nazivu Šokac. Mnogi tvrde da su bački Bunjevci stanovali u bunjama uslijed čega su prozvani Bunjevci. Ovo tvrđenje se ne može usvojiti, jer se Bunjevci tako nazivaju već i prije svoga dolaska u Bačku i jer u sličnim bunjama stanovahu i Srbi pa bi, prema tome, i oni dobili to ime. Drugi bi htjeli da su Bunjevci dobili svoje ime otuda što su često puta dizali ustanke i pobune protiv vlasti. S time se opet ne slaže blag i miran karakter Bunjevaca. O. Martin Nedić (Đakovački Glasnik, 1881.) je izmislio da su Bunjevci dobili svoje ime od pape Bonifacija III. onda kada je carigradski patrijarh Ivan naredio da Slaveni općim glasanjem odluče da li će priznati papu ili carigradskoga patrijarha Kristovim nasljednikom na zemlji.

Bunjevci glasaše za papu, a protivnici ih na to prozovu Bonifacima, pa kasnije i Bunjevcima. Neosnovanost ovoga tvrđenja ćemo odmah vidjeti. Kada bi Bunjevci dobili svoje ime od pape Bonifacija, grkoistočnjaci bi ga također dobili od carigradskoga patrijarha kao što se to dogodilo u šesnaestome vijeku kada su protestanti katolike zvali papistima, a ovi protestante luterovcima. U takvim slučajevima protivnici nikada ne ostaju jedni drugima dužni. Konačno veći dio historičara pa i sami Bunjevci misle da su tako prozvani od hercegovačke rijeke Bune. Tome se odlučno protive jezikoslovci, jer, vele, od riječi Buna ne može u duhu našega jezika nastati derivat Bunjevac. Međutim jezikoslovci se ovde mogu varati, jer prost narod prije tri-četiri stotine godina je davao nazine onakve kakve je htio, a ne onakve kakvima ih današnji gramatičari zamišljaju. Osim toga mi smatramo da je ovo zadnje tvrđenje najvjeroatnije i zbog toga što jedan i to najstariji dio Bunjevaca doista potječe od rijeke Bune pa je moguće da je, iselivši se u druge krajeve, za pobližu oznaku sačuvao to svoje ime gdje god se kasnije nastanio.

Rijeka Buna lijeva pritoka Neretve izvire iz Veleža planine kod Blagaja gdje se sabiru razne ponornice pa i ponornica rijeke Zalomske, zatim protječe blagajskim poljem te se iza kratkoga tijeka izljeva kod sela Bune u Neretvu. Selo Buna se pak nalazi 10 km južno od Mostara, a više njega se nalaze ruševine drevne

Bone (Latinski Bona aqua /dobra voda/). Osim Bune poznatija sela bijahu još Nevesinje, Biogas, Stolac, Počitelj i t. d. Poslije pada Hercegovine u turske ruke, tamošnji narod je mnogo trpio od turskoga nasilja. Nemogavši dugo snositi sve žešće ugnjetavanje pa glad i krajnu bijedu,

stanovnici oko rijeke Bune pod vodstvom franjevaca napuste svoju domovinu (U okolini Bune još i sada postoji tradicija o toj seobi.) i kod Metkovića prijeđu u Dalmaciju te se nastane oko donjega Kotora u primorju. Ali ni tu ne nađu uslove za stalno naseljenje, jer je Dalmacija kao pokrajina mletačke republike tada bila gusto naseljena. Zato se krenu dalje tražeći sebi povoljniju postojbinu. Tako dođu do Knina gdje se razdijele na dvije skupine. Većina podje uz more te se nastani s onu stranu Velebita do bivšega grada Ledenice u Takolicu, Vidovcu, Konjskom, Karlobagu, Cesarici, Prisni, Racviću, Jablancu, Sitnicu, Staromgradu, Kladi, Lukovi, Volarici i t. d. pa na Velebitu u Ostariji, Crnomopadežu, Krasnom, Ratniku, Krivim Putu i Krmopotama. Manjina se pak krene dolinom rijeke Zrmanje te prijede Velebit pa se nastani u Gračanici, Stikadi, Rudopolju, Ričicama, Sv. Roku, Ceriju, Lovrincu, Vraniku, Smodrici i Vaganu.

Sudeći po broju naselja što su Bunjevci tom prilikom naselili u Dalmaciji i Hrvatskoj, možemo tvrditi da je kolonista bilo više od iseljenika sa rijeke Bune pa je vrlo vjerovatno, dapače i očito da im se na prolazu kroz Dalmaciju pridružio i veliki broj Hrvata. Zato su možda u nekim izvorima Bunjevci zabilježeni kao Hercegovci, Bošnjaci, Dalmatinci i Hrvati.

Iz knjige Petra Pekića Povijest Hrvata u Vojvodini

Iz povijesti bačkih Hrvata (5)

BACKI HRVATI SU KROZ STOLJEĆE OČUVALI SVOJE HRVATSTVO

U svom govoru Josip Đido Vuković je još jednom apelirao na njega i cijelo vođstvo stranke da ne zaborave bačke Hrvate u sudbonosnim danima za cijeli narod.

U Subotici je pod pokroviteljstvom biskupa Lajče Budanovića i Blaška Rajića, Hrvatska kultuna zajednica otvorila je 5.I.1939. Dane hrvatske knjige u prostorijama Subotičke matice, pozdravne govore su održali Blaško Rajić, Ivo Prčić i Marko Čović citirajući Gundulićevu "O lijepa, o draga, o slatka Slobodo".

Na svečanom otvorenju su bili prisutni svi kulturno-politički princi bačkih Hrvata. U Zagrebu je 23.IV. 1939. održana manifestacija bačkih Hrvata, članovi svih delegacija predvođeni msgr.

Blaškom Rajićem i narodnim zastupnicima HSS-a sa Suboticu Josipom Đidom Vukovićem i Mihovolom Katanecom posjetili su vođu hrvatskog naroda Vladka Mačeka. U svom govoru Josip Đido Vuković je još jednom apelirao na njega i cijelo vođstvo stranke da ne zaborave bačke Hrvate u sudbonosnim danima za cijeli narod.

Djelovanjem svih organizacija HSS, predstavnštava SS i Gospodarske slike i svih kulturnih i vjerskih organizacija manifestala hrvatska svijest i zbijali redovi u želji za konačnim rješenjem nacionalnog pitanja. To se oslikavalo i u sportu, kada su hrvatski nogometni klubovi odlučili istupiti iz Jugoslovenskog nogometnog saveza i oformiti hrvatsku nogometnu ligu, u

tome je odlučio sudjelovati i nogometni klub Bačka iz Subotice. Ubrzo je oformljeno postavljanje pitanje sjeverozapadnih dijelova Bačke nastanjeni Hrvatima.

Tijekom pregovora i utvrđivanja teritorijalnog opsega Banovine Hrvatske otvoreno je postavljano pitanje sjeverozapadnih dijelova Bačke nastanjeni Hrvatima. Mačekovi zahtjevi su bili takvi, da ako u slučaju preuređenja države Vojvodina ne dobije status posebne jedinice, da Banovini Hrvatskoj pripadnu područja zapadno od crte povučene u smjeru Subotica-Ilok. Cvetković se sporazumio s Mačekom da se kod definitivnog utvrđivanja opsega Banovine Hrvatske na tom području održi plebiscit. Međutim, knez Pavle je odbio prihvati taj dogovor zbog svog neslaganja oko odredbe oko plebiscitu.

Tijekom manifestacije bačkih Hrvata 23.IV.1939. u Zagrebu je dogovoren da se napravi memorandum o pitanju bačkih Hrvata. Takav memorandum s potpisima svih je trebao biti predan vođstvu HSS-a koje je u to vrijeme vodilo pregovore s Beogradom o granicama Banovine Hrvatske. Kada je uz suradnju svih kul-

turnih društava završeno prikupljanje potpisa, Josip Andrić i Marko Čović otišli su u Kupinec gdje ih je primio Vladko Maček. O tom susretu Marko Čović kaže "Osim tog našeg memoranduma s tolikim potpisima predali smo Mačeku i nekoliko brošura i knjiga, koje su raspravljale o pitanju bačkih Hrvata.

U memorandumu je stajalo: "Bački i baranjski Hrvati, koji su kroz stoljeće očuvali svoje hrvatstvo, premda nisu bili u državnoj zajednici sa drugim Hrvatima,

i prema Budimpešti, na što je Maček odgovorio kratko, odlučno, i s uvjerenjem u ono što govorio: "Budite sigurni, da će učiniti sve što mogu za Bunjevce i Šokce, za onih šest kotareva u zapadnoj Bačkoj i Baranji! Nema nikakvog unaprednog odričanja s naše strane, ni u korist Beograda, niti u korist Budimpešte!"

Sporazum Cvetković-Maček postignut je i prihvaćen od kneza Pavla i potписан 26.VIII.1939. na Brdu kod Kranja, Bački

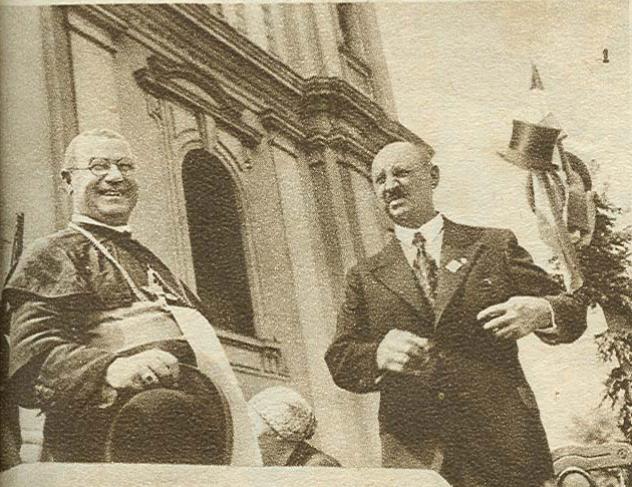
sporazumom, ali i žaljenje što i sami nisu uključeni u Banovinu Hrvatsku. U Zagreb je otputovao bački predstavnik HSS Josip Đido Vuković povodom sjednice Hrvatskog narodnog zastupstva koja se održala 29.VIII.1939., gdje je izložio položaj bunjevačko-šokačkih Hrvata i želje u vezi zaključenog sporazuma. Maček je na toj sjednici istakao da je rješenje teritorijalnog opsega Banovine Hrvatske privremeno i da će joj se prilikom preuređenja cijele države pridodati još neki krajevi. Bački Hrvati nisu gubili nadu u svoj suživot s ostatkom hrvatskog naroda u matici zbog dijela koji se odnosio na definitivni opseg Banovine Hrvatske koji se trebalo odrediti prilikom prilikom preuređenja zemlje, a kojim se trebalo voditi računa i o kulturnim, povijesnim, ekonomskim, socijalnim, geografskim i političkim okolnostima. Glavni odbor HSS za Bačku s Josipom Đidom Vukovićem predali su jednu predstavku Vladku Mačeku u njoj se kaže: "Hrvati Bačke i Baranje ne odustaju većini, treba zato da se priključe Hrvatskoj. Čović je ostavio svjedočanstvo i o reakcijama Mačeka na memorandum bačkih Hrvata: "Maček nas je pristojno primio, pregledao darovane knjige i brošure, a sam memorandum nije ni pregledao, jer je, kaže, bio već detaljno obaviješten o memorandumu. Najviše je sa nama razgovarao o bačkim Nijemcima i Mađarima, pa je čak postavio pitanje: "A kaj bumo z ovarenja Hrvatskog seljačkog prosvjetnog Nemci i Mađari? "Po svemu je izgledalo da on vodi više brigu o našim susjedima, Nijemcima i Mađarima, nego o nama, bačkim Hrvatima. Kako Maček uopće nije doticao pitanje bačkih Hrvata, kako uopće nije spominjao našu problematiku, pitao sam ga: šta će uopće biti sa nama, bačkim Hrvatima?

Rekao sam mu, između ostalog i to, da mi uoče nismo donijeli nikakav ni mađarski, ni njemački memorandum, nego hrvatski.

Pitao sam ga kako stoji naša stvar, ta naša stvar bačkih Hrvata i prema Beogradu a

HRVATSKO SLAVLJE U SUBOTICI

Od 14. do 16. kolovoza 1936. proslavljena je 250. godišnjica dolaska Bunjevaca u Suboticu te je to bila najveća dosadašnja svečanost Hrvata Bunjevaca.

nastavlja se

Kratke priče

Piše: Tomislav Mačković

Eto bijo jedared jedan ovaki Tavankut

Nikada ga nisam uspio savladati, probio jesam čak i na više mesta. Bilo je samo u Tavankutu na dva-tri mesta. Bio je: Sajc, dom u Gornjem i "Partizan" u Gornjem. I bilo je lipo, održavali su se turniri, za prvi maj peko se vo na ražnju a svita je bilo to se nezna sve odkaleg. Fudbal, stoni tenis, kugljana u Partizanu, obična sa stazom i ona ku u vatrogasnog na sajli koja ruši u povratku.

Aiza "Bunjevke" bila je prvo savremena kugljana pa posli nje streljana.

Rajko Balaban Sibirski nas je vodio u streljanu ku dicu ko je tijo ići. A ko nije? Ritko ko nije tijo pucat iz vazdušne puške

u metu.

I one radne subate, nije da su baš omiljene bile al se posli po sata druženja s'vršnjacima itekako znalo zaukati, tako da se selo za čas posla ograbiljicalo, a bili smo samo dica obična mala dica bez poznavanja nacije ili vire.

Svi smo išli zajedno, a kad bi se koji od nas zauko z'biciglom nije ritkost bila da budnemo zaustavljeni i da okrećemo bicigle pa pljuvačkom na prstu taremo ispod srdnje glave da milicaj mož učitat broj.

Nedaj Ti Bože da nismo imali svitla i prid- nja i zadnja i mačje oči med špicama, uf bilo bi zaušaka.

A trišnje i piske e one su bile glavne za sve nevolje, pa smo tako tušta puti bižali od pokojnog Pere Lukača i od Galića poljara. Imali su ova dva poljara: motorbicigle, dvoglede i lovačke puške pa aj ti tisni ako smiš.

Strnjika ako se palila nije bilo nevolje al se morlo vodit računa da se ne ispeku komšijini kuruzi.

A išli smo ku dica gledat i labudovo jezero" sa nastavnikom Stojkovskim.

A tek proštenja čak četri: dva Tavankuta, Mirgeš i Čikerija a šatre svudak i živa muzika.

Eto bijo jedared jedan ovaki Tavankut.

VIRA , LJUBAV , NADA..

Mi ode za nas svakaki likova imamo samo valja iščitat Bibliju u kojoj dosta piše i o rani koja je lik al i o bilju kojkakom

Sve se menja vremenom pa i adeti našeg svita tušta onog što se kadgod radilo, di ko danas ismijava.

Što je najgore ismijavat najvećma zna naš svit što tuđinu koji čuva svoje adete samo na korist mož biti.

Tušta svita viruje u rakete protiv leda, a slabo da će kogod povirovat u to da visoko odignuto el čak i Crkveno zvono itekako zna rastirat led.

Neće di ko ni da čuje o zvonu neg ku da su neznam kaki učni i da se razumu, tražidu da njim se sve naučno argumentuje.

Prost svit kojem većina nas pripada nezna pojasnit takima ništa o zvonu, ku i sam znam samo pojasnit da sam rođeni očima tušta puti gledo kako led ode kad se zavoni.

I jedno sam siguran uz samo zvono i zvonara tute glavnu ulogu ima zavet i Božja volja.

E sad drugo isto tako što svit ritko da praktikuje ima u svecki priznatoj Kineskoj medicini.

Kadgod je moj pradida Lorenc Gurinović po barama kupijo pijavice i tuko noge ko-prnom i bol je nestajala kad bi se izmatlio koprnom po nogama.

Koliko znam pijavice su bile za pritisak i nevolje nije bilo.

Oped da se vratim na Kinesku medecinu, oni dobro taru leđa i namišćaje kosti i kojkake bole rešavaju bockanjom po tabanama.

Al i mi ode ova naša svitina lik ima koji bole liči, priki je lik uveče naparit noge u lavoru još ako se malo metne soli u vodu.

Od ovog svaka bola odumine, a proliv kad čeljadi dobije ma ništa bolje neg od tunje lišće z'grančicama naparit provrlom vodom i ostavit da pušća tu svoju sluzinu.

Kad se to popije oma proliv staje, čak se i pilićima malima kad imadu proliv ovo od tunja davat mož.

A čovik mi jedan divanijo da ako oš bit muški i kad malo omatoriš da triba vina popit malo. Veli meni taj dida da je tušta žena ostalo iznenadeno kad bi on popijo vina i kad bi navalijo.

Ima borame ima ti likova iz okruženja, i triba zapamtiti samo ono što je u krugu sto kilometri oko nas e to je ono pravo za

Kina, Sibir, Himalaji, Tibet i drugi ..neka nji tamo di su i nek se tamo liču. Mi ode za nas svakaki likova imamo samo valja iščitat Bibliju u kojoj dosta piše i o rani koja je lik al i o bilju kojkakom.

Dok molitvom možmo čuda načinit, samo kad čeljade svati da je u: molitvi, ustrajnosti , ljubavi, viri i nadi jedini spas!

I gledim tako kojko viran je Bogu i kune se na sav glas sa tim a vamo kojkake joge i ko zna kake tarapane izvodi.

Najbolja terapija oped ponavljam je molitva i lično najvećma volim ić us taru crkvu kod franjevaca naši čiji su prethodnici naš svit i doveli ovamo u ovaj Bogom dan kraj di osim ljucke zlobe mi nevolje nemamo sa :zemljotresima, vulkanima el poplavama i na nama je da se držimo adeta naši i da viru svoju Katoličku nikad ne izdamo, jel mi smo vojska Kristova.

Dakle svite Kršćanski Bibliju u ruke i molitva svakodnevna virujte samo Vam dobro bit mož..

Nek vas dobri Bog obiljem milosti blagoslovi. Amen.

NEVENA I LAZAR

U Nevene čeri moje
lipo lice
što ga krase
trepavice...

Ćeri moja mizimice
Izljubim ti
Lipo lice..

Volim tebe
I sina svoga
Brata tvoga
Mog Lazara..

Lipi ste mi
A tek mili
U srcu mom
Oboje ste
Gnjizdo svili...

Otišli ste
Još ste bili
Dica mala

Iz vašeg rodnog
Tavankuta
Šta ste mogli odvela
Vas majka.

Al me
Niste ostavili
Na vik vikova
Neka bude
Da ste ocu svome
Dolazili..

Seoba ptica (u ljubavnu trapovijest!)

NEZAVRŠENA POVIJEST (3)

Ljubav je učila jezike i oni su učili nju. Uzajamno, ujedno i međusobno. Zadivljeno je slušala. Progovori, progovori! – navijali su anđeli. I to će jednom doći

Piše: Božica Zoko

Mladić je bio gol. Ljubav nije zirala od golotinje i nije mu rekla zapovjednički _ Obuci se! – samo zato što je ona bila još obučena. Njoj je bilo svejedno. Mladić je bio lješi gol nego odjeven, činilo joj se. Bio je kao vjetrić u ljetno podne. Nisu se doista dokraja upoznali – mladić i djevojka. Jer, što je drugo mogla biti ljubav?! Zaciјelo je u ovom slučaju bila djevojka. Neka, to upoznavanje između mladića i djevojke i treba trajati – cijeli život. Ovaj ovdje i ovaj vječni. Ona čak nije znala ima li mladić umnjake. Ni kakve zube ima ne sjeća se. Ima li uopće zube? To ju je naknadno ražalostilo, znači da se nijednom nisu od srca nasmijali, a oboje su bili mladi. Ali, već slijedeći čas reče sama sebi – Glupost, zar su zubi važni? Dobro ih je imati da pokažeš kako i ti možeš zagristi prema potrebi, ali za smijeh nisu presudni – oči su te koje se smiju. Ali, što jest jest – kao da ih je oboje bila malko načela smrtna ozbiljnost. Ozbiljnost sama po sebi nije loša, čak štoviše, prijeko je potrebna u svemu pa i u veselju, ali smrtna?! Za nju je ipak bilo još prerano jer su unatoč tome još uvijek živo podsjećali na djecu. Oni i jesu još bili djeca, ali je iza njih na svijetu bilo već mnogo njihove mlađe braće – u tome je stvar. Nisu više bili najmladi.

Ali zašto nisu znali barem razgovarati?! Nakon njihovih izgovorenih rečenica čovjek bi se zaželio gramatike jer bi mu se i ona nakon toga učinila sočnom i dubokoumnom, uz obilje riječi i rečenica koje se tamo navode kao primjer za gramatičko pravilo i iznimku. Da netko pročita jednu gramatiku, i najsuhoparniju, osjećao bi se bogatijim nego što su to bili mladić i djevojka nakon svog šturog razgovora. Ali i siromaštvo je lijepo... – započće ljubav još jednu nedovršenu rečenicu i dometre... – a zaljubljenima, jednom je netko bogohulno rekao, nisu potrebne riječi, a pogotovo rečenice. Kolikogod to bilo istinito i kolikogod zaljubljeni šutjeli ili razgovarali, bez obzira na sve, ipak se moglo zaključiti da su i mladić i djevojka zaljubljeni. Možda ne jedno u drugo, ali zaljubljeni jesu! Možda u nekog odsutnog koji se unatoč svojoj posvemašnjoj odsutnosti nije dao otjerati eda bi se mladić i djevojka mogli posvetiti jedno drugom. Šutjeli su oboje o tom odsutnom i ljubili ga. Bože, nisi valjda ti u tom času bio odsutan?

Moguće! – šanuše nebesa ili je to osmijeh pobjegao s nečijih usana poniješi usput tu riječ. Moguće.

Mladić je bio usamljen, ali ne kao ljubav. Njezina se osamljenost nije se

mogla nikome prepričati. Ljubav je i inače po svojoj naravi nepreprečana, nešto se dade otpjevati, ali to nije sve, to ni izdaleka nije sve. Ponekad poželi sama govoriti o sebi tek toliko da bude još slobodnija i hrabrija. Poželi se raspravljeda- ti nadugačko i naširoko. Samo ponekad, uglavnom je bila zadovoljna svojim rijetkim i odmjerenim progovorima, svojim probranicama. Raspravljedati se! To je ono kad zaboravimo na smrt i govorimo brzo i

ono želi sprječiti da je ugledamo. Ono želi sprječiti da se ugledamo. A mi svejedno – vidimo se! Ponekad se i čujemo.

Nešto nagluha ova ljubav, rekoše anđeli, uz razlijegajući se nebesima smijeh.

Čujem ja kako mi se smijete! E, mladići k'o mladići!

Što ti kažeš?

I ne čekajući odgovor krenu dalje. Voljela je vrijeme i kretanje gotovo jednako kao i nepomičnost. I ovo danje i ono noćno svjetlo. Mjesecić i Sunčić. I Oblaćić, i Oblaćić doda neki neupitani mudrac. I Zvjezdice! I Zvjezdice! Zvjezde.

Mladić je doživio prosvjetljenje. Ljubav je bila tu, ali mu je nedostajala. Prekrivao je i skrivaо njezinu sliku od unutrašnjeg pogleda. Možda se nije htio još jednom razočarati. Tako pokrivena, ona je mogla spavati snom pravednika ako se nije htijela gristi što ni na kakav način ne može pomoći mladiću da dođe do nje. Ipak, postojao je način. Ona je morala postati općepoznata i općepoprznata. Općevažeća i kako takva obvezati i mladića. Možda bi čak morao priznati svoje prisno poznanstvo s njom. Sam sebi priznati. Vratiti joj mjesto koje joj pripada. U njegovom životu. U svim životima.

Možda bi ljubav opet loše prošla. Nije ekonomična. Njoj bi se zakrijesile oči kad bi se sjetila svih svojih tobožnijih neuspjeha ako se to tako uopće može nazvati – činjenice iz njezine prošlosti u kojoj se često nije znalo ni tko piće ni tko plača.

Platila sam ja! – ponosno izjavlji.

I – zar se čitava moja povijest – prošlost, sadašnjost, budućnost – ne ispisuje sada, u ovom času, u svakom ovom trenutku? Trojedino vrijeme u meni je spojeno i ničim ih ne odvajam. Stalno se međusobno nadopunjuje i potpomaže. Vremenske granice i ograničenja služe samo tome da se ima bolji pregled nad općim kretanjem koje ide prema meni i samo prema meni – slavodobitno zaključi ljubav.

Stala je načas i razmišljala o razlici između granica i ograničenja. Jest, postojala je. Dobro sam to rekla. Mogu li ja uopće pogriješiti! – nastavi, već raspoloženija i gotovo ushićena.

Mogla je i nije mogla. To je istina o njoj. Takva proturječna. Uključujući uvijek i da i ne...i tko zna što još. Uključujući uvi-jek SVE. I mladića i djevojku. A svi vi skupa sigurno možete navesti bezbroj primjera i dokaza za to.

Dapače, svatko od nas primjer je i dokaz da ljubavna povijest još nije završila.

živahno, gotovo upadajući jedni drugima u riječ, smijući se. Ili kad uživamo u opojnoj samoći, zaboravivši da smo živi – mi i riječi.

* * *

Ljubav je učila jezike i oni su učili nju. Uzajamno, ujedno i međusobno. Zadivljeno je slušala. Progovori, progovori! – navijali su anđeli. I to će jednom doći.

Čekajte, moram najprije naseliti sve jezike, odgovori ljubav.

Sadašnjica je ionako uvijek bila njezin. Sada i ovdje bilo je njezino dijete. Mladić je pak morao planirati. To mu je bila struka, posao i na koncu – zanimanje. Taj nerazmjer se osjećao među njima. I ona ima plan, itekako ga ima, samo ga nije svjesna, njezin je plan veći i zahtjevниji od svih mojih planova – mislio je mladić – sveobuhvatan, preuzetna, vremenit i vječan. Svjesna sam, reče ljubav.

* * *

Noću, kad bi se pogasila sva svjetla, zasjalo bi u mraku. Nakon električne sijalice ili zbog jakog uličnog svjetla u prvi mah ne bi zapazio taj prigušeni sjaj. Zašto je bio prigušen?

I mladić i djevojka doživjeli su ono što bi se moglo nazvati priručnom spoznajom svijeta i ona je bila poražavajuća. Na sve strane samo zlo i zlo i zlo i zlo. Svet je bio osuđen. Kao i njih dvoje i cijelo društvo. Nitko nije mogao izmaći toj presudi. Nije bilo nedužnih.

Nevjerojatno, rekli su si, nevjerojatno! Ni ti ne vjeruješ, zar ne? Ne! Zlo nije istina,

Hrvatske novine

Sad smo ovdje. Vječno.

Molim Boga da to nikad ne prestane! Ni kad umremo? O pogotovo onda! – ot-prvne ljubav.

Vječna prolaznica

Kora se zaljubila u prolaznika. Bilo je to na ulici. Kad je krenula za njim, grčki je hram ostao bez jednog stupa. Možda se i urušio. Nije se više osvratala, krenula je za prolaznikom i gledala kako svojim hodom ruši sve stare civilizacije. Išla je za njim ne mogavši naći konaka ni počinka. Bio je visok, nitko iz njezina kraja ne poznavala nikog njemu sličnog.

Putem su je neprestano krstili i ona se sama križala – manje od srca, više od običaja. Nailazila je i na prve i na posljednje kršćane. Oni su je nježno zvali da ostane s njima. Bila je i kod inkvizitora. Oni su je osuđivali. Gorjela je strasno na njihovim lomačama sa sveukupnom imovinom nekoliko puta. Od knjiga ostade papir, od odjeće krpa i, na koncu, toliko puta blago-slovjeni prah i pepeo.

Osuđivali su je od početka – nije smjela napustiti svoje mjesto na grčkom hramu, a i ono samo po sebi bilo im je već neshvatljivo i grješno. Nisu znali što bi s njom. Uz to, bila je golišava, obnažena čas do bokova, čas za tim i njih bi razgolitala.

Često su je svlačili i oblačili. Ona sama nije znala ni mogla odjenuti donje rublje civilizacija kroz koje je prolazila. Rajske stanje jest moja uljudba! – smješila se tiho, ali ipak kliktavo. Već su je i kršćani optuživali s takva siromaštva duha. I zbog toga su je osuđivali. Osuđivali su je toliko puta da joj je to gotovo prešlo u naviku. Za to vrijeme, za vrijeme tih sudova na kojima je većinom mučala ne znajući se obraniti od optužbi i lažnih svjedoka, ne znajući se smiluti poroti, za to je vrijeme ona gubila trku za svojim prolaznikom. On je nepovratno nestajao. Taj uzrok njezinih nevolja nestajao je u stalnom bijegu od nje. Možda ga je samo zato i ljubila.

On je znao da se taj kip zaljubio u njega. Bilo je i časova kad bi ga Kora sustigla i na brzinu legla s njim, ali od toga nikad nije začela. Uvijek je ostajala Kora,

djevojka. Nakon tako kratka sastanka, slijedio je dugi rastanak, uvećavanje daljine. Nije ga dovoljno brzo mogla slijediti, ona je uvijek željela ostati na tom mjestu gdje bi ga sustigla ili kakvim čudom susrela i na tom mjestu htjela je započeti – čekajući stalno Veliki Početak i sama kao u nekoj predutrci.

Oponašajući njega i da mu omili, i ona je toboze nekamo žurila – a kamo je to ona išla?! Opet za njim, samo uokolo – Kora, Kora – morala je kružiti. Hodala je, hodala. On to nije želio, on je zapravo nije želio. Bila mu je doista posljednja rupa na sviralu i tek kadikad (rijetko, rijetko) sjetio bi se i na nju zasvirati, poželio čuti njen glas, zvuk, huk, muk. Njezin zvon. Zadnja rupa na sviralu.

I za nju se teškom mukom morala izboriti, za tu zadnju rupu – dvojilo se i sumnjalo da li uopće i postoji. Mnogim neuspješnim načinima htjela je dokazati, makoliko joj to bijaše odvratno, da ipak postoji i ta rupa, taj zvuk u melodiji njegova bića. Bez nje, ono nije potpuno, to njegovo biće, smatrala je – luda Kora, Kora uzaludna.

Mali Cigan s krastom na usnama, već otpalom krastom nad usnama... Htjela ga je pomilovati, ali umjesto nje, nježne kore, neki čovjekomrzac govor s njim, s malim Ciganinom koji je vidio da su je, buduć prolaznicu, obuzeli neki zli dusi. Rođenog se oca preplasila, oca koji je umro, oca si nije prepoznala. Tatu. Zli dusi uronili su je u strah.

Prolaznik je izdaleka motrio, ne više u bijegu, sasvim nedostajan – gledao je što čine od nje, gledao kako gubi pamćenje, kako joj se uma rastače ulicama, pogled joj zabluđuje, gledao je i nije znao kako se ona zapravo zove, koje je njezino pravo ime i svrha – zašto čini to što čini. Ili je možda znao – Kora to nikada neće doznati, nikada ga neće upoznati, ona – o, i opet su njene riječi išle svojim tijekom i tokom, a ona čas na jednoj, čas na drugoj obali, tisuć' puta brža, tisuć' puta sporija od Harona. Znatiželja i ljubav seljahu je različitim obalama.

Prolaznik bijaše samo želja, sama želja – da li je uopće ista osjećao za Koru? Tko mu je ona bila? To nije važno – tkogod da jest, morala je postati još jedan kotačić,

još jedna mašinica u ogromnom stroju čije djelovanje on marljivo izučavaše – o, on! On imaše već nekoliko domova, nekoliko žena i tko zna koliko djece... Lako je isto tako moguće da ne imaše nikoga doli sebe sama. Zaciјelo je imao majku. Zamisljavajući je, Kora se i u nju zaljubila. Plakala je nad njezinom sudbinom – nijednoj majci nije lako imati takva sina, mislila je.

Mogla je dugo i dugo živjeti nakon njihova časovita sastanka. Živjela je u sjećanju – kakva i kolika bijaše to sreća prisjećati se – svake riječi, svakog kreta, a još kada bi se u snu očešao o nju, bijaše naprosto ludo sretna. Ništa joj drugo nije bilo potrebno.

Pri njihovim susretima, on joj je neko-liko puta rekao – Ti... Najveći njezin užitak bijaše u toj zamjenici. On mi je rekao – t i... mislila je naslađujući se. Je li to uopće zamjenica, pitala se.

Mogla je postiti danima, hrana bi je samo neugodno vezala za neko mjesto, ali ipak gdjegod je stigla, sjela bi s ljudima i jela i pila. Otkako je krenula za prolaznikom više nije bila kip nego biće, živo biće, imala je krv i srce. Ipak, i dalje je prolazila gravdovima i selima ne mogavši točno razlikovati žive i mrtve, pijane i trijezne. Javljalj su joj se podjednako, zadržavali ju, igrali se s njom – nije mogla razlučiti što koji hoće, koji su zahtjevniji – mrtvi ili živi, pijani ili trijezni. Nije bilo nikoga tko bi je mogao slijediti, bila je sama na svom putu: i mrtvi i živi vezali bi se za jedno mjesto, a nju je vazda, uvijek, čekalo putovanje, mijenjanje sfera i jezika i misli.

Kad bi stigla u neko mjesto, pomolila bi se njegovom duhu i često, gotovo uvjek, bijaše uslišana njezina molitva. Često puta je upravo ona bila taj duh, iznova probudena duša mjesta. Međutim, ona je znala da to nije zadugo, ona je morala ići dalje, toliko je mjesto za stopu na zemlji! Osjećala je istodobno nevjerojatnu bliskost prema prostoru, prema vremenu u kojem sada boravi i njegovu udaljenost od prostora i vremena u kojem će se konačno zaustaviti, gdje će biti njezin pravi dom... O, da li postoji mjesto na kojem će ona konačno smirena sklopiti oči – pitaše se vjetar.

POSJETITE WEBSITE HRVATA U SRBIJI

U sadržaju možete pročitati vijesti o djelovanju Hrvata u Srbiji, koje su vam svakodnevno dostupne na adresi <http://www.hnl.org.rs/nova/> kao i aktuelne video vijesti sa kulturnih manifestaja udruga sa hrvatskom nacionalnom odrednicom, najave događaja, 78 brojeva mjeseca „Hrvatske novine“ iz Subotice...više od dvije tisuće sadržaja koje su objavljene tijekom pet godine... Vrijedi pogledati!

Roman Branimira Miroslava Tomlekina „Martina“, u nastavcima

MARTINA((dvanaesti nastavak))

Ima pozne mudrosti, krvave osvete vremena, kada čovjek providi svoje bivše neznanje. Treba čekati deset, dvadeset i daleko više godina da se uzmogne kazati: Bili smo u zabludi. Nas su prevarili.

Tin Ujević (1891.1955.)

Drugi dio

BAKA ili VRIJEME IZMEĐU

PRIČA ČETRNAESTA MILISAV

- Ti ćeš noćas spavati kod mene. - tiho, ali s nekom sigurnošću u glasu je rekao Milisav.

Ali da ne bi gledao Blanku u oči sav se usredotočio na paljenje cigarete. Prvi dim mu je pomogao da iz poze koja ne trpi negiranje, ipak sačeka njezinu reakciju i odgovor.

Za Blanku su to bile toliko neočekivane riječi da ih nije ni shvatila sasvim ozbiljno. Njezin Mili se šali s njom i isprobava je koliko je čvrsta. Tako mu treba i odgovoriti.

- To bi bilo divno. Već danima se ljubimo i mazimo u parku, kinu, na ulici i nikada nismo sami. A noć provedena udvoje, u toploj sobici, je sasvim nešto drugo. Ali nećemo to činiti još, Mili. Zar ne? - rekla je mazno.

U očima joj je bio onaj sanjalački osmijeh koji je Milisava obarao s nogu, držala ga je za ruke i lagano spustila glavu na njegovo rame.

Bližila se ponoć i na ulici umivenoj proljetnjom kišom viđao se samo poneki prolaznik. Blanka i Milisav su se vraćali iz kina. Cijeli film je Blanka odgledala čvrsto prippijena uz njega, a povremeno bi se i dugo ljubili, držeći se sve vrijeme za ruke. Film je Blanki bio predivan, kao i svaki koji je gledala sa Milisavom. Njegova blizina, mirnoća, nježnost i muškost ulijevali su joj savršeno spokojstvo. Čim su se upoznali zavoljela je Milisava duboko i iskreno i bila je sretna, posebno u trenucima kada su bili zajedno.

Njezini nemiri, lutanja i nesigurnost u sebe isčepljuju su kao da nikad nisu ni postojali. Mili, kako je od milja nazivala Milisava, bio je ono što je tražila u životu, njezin čvrsti oslonac, idealan muškarac. Iako ga je upoznala prije kratkog vremena činilo joj se da je to prava vječnost, da prije toga ničega nije bilo i da ništa drugo poslije toga ne može biti. Ona bezmerno voli svog Milisava i sigurna je da i on nju isto voli. Osjećala je da su jedno kad god bi se privila uz njega, kada god bi je nježno milovao i ljubio govoreći joj tiho i polako, mukim ali sigurnim glasom, o tome koliko je voli. A večeras su njihova ljubav i

harmonija u svemu dostigli vrhunac. Zrak je imao, ali ženska intuicija joj je govorila da je poslije kiše bio čist i svjež kao njezina duša, kao njeni tijelo i njena ljubav prema Milisavu. Ovo je najljepša večer u njenom životu.

- Ani, govorim ozbiljno. Možeš i spavati kod mene. A želim da to bude već večeras.

Kada je prvi put čuo da se djevojka koja mu se na fakultetu jako dopadala zove Blanka, Milisav nije mogao vjerovati.

- Kakvo je to ime, bre?! Recite toj Blanki da

je ne smije biti tako brzo, tako iznenada i tako naređujuće, kao da je to stvar koja je jednostavno došla na red da se obavi, a sada se ukazala prilika. Nije smjela pristati, posebno to nije željela večeras, kada je sve tako predivno i romantično.

- Ne čini li ti se, Mili, tvoja želja malo preuranjena. Mi se dobro slažemo i toliko se volimo, ali ne znam, ne mogu to učiniti već sada, posebno ne zbog načina na koji si je izrekao ...

Zadnje riječi su joj bile nekako neodlučne i gubile su se u njegovom zagrljaju i poljupcima.

- Znaš, Ani, nismo mali i mislim da je naša ljubav zrela, normalna, bez predavoda. Ako sam svoju želju izrekao grubo, molim te da mi oprostiš.

I odmah je dodata:

- Moram ti reći, u tvoju priču da si u dvadeset i drugoj nevinu, zaista ne vjerujem. Nije htio to da kaže, izletjelo mu je i znao je da tek ove riječi mogu zasmetati Blanki, ali toliko ju je večeras želio da se nije mogao kontrolirati. On nju večeras jednostavno mora imati ili će izludjeti. I ta misao mu je sve više okupirala razum i tijelo. Blanka se malo odmakla od njega i zagledala mu se u oči, a u njenim je bilo nečega tužnog i ljutitog u isto vrijeme. Znači, njen Mili joj ne vjeruje! Dugo ga je gledala nepomično, a onda je spustila pogled.

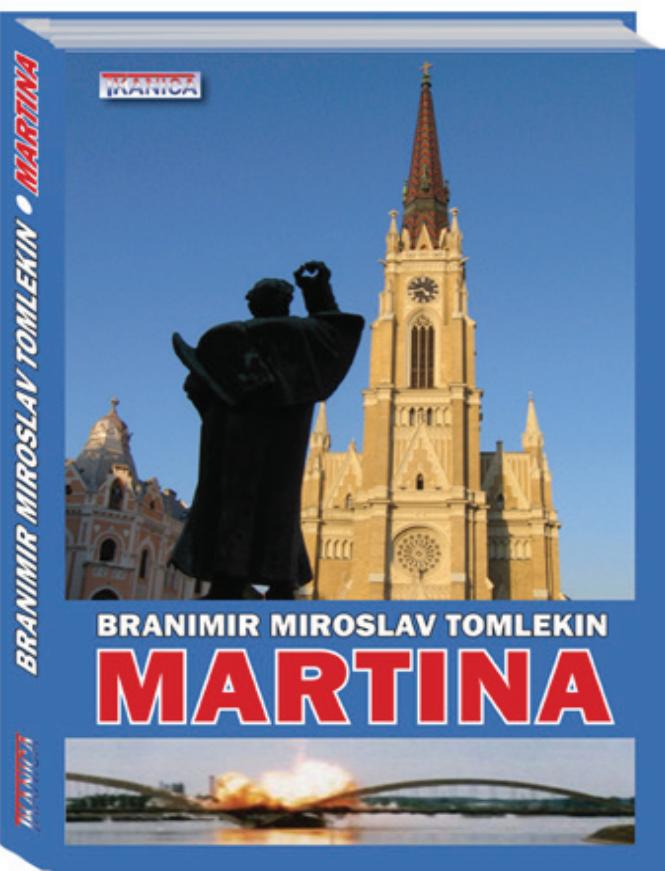
- Mili ..., ja jesam ...

sam se ja na blanko zaljubio u nju! – čudio Privio ju je uz sebe i nježno milovao po se i smijao, a kada su se upoznali rekao joj kosi, ali misli su mu bile usredotočene na je da će je on uvijek zvati skraćeno, Anka, samo jedan cilj.

da bi kada su se počeli zabavljati Anka - Dobro, kada smo već došli do toga da postala Ani.

Lako ju je poljubio i sada gledao u oči, a ona je ne znajući zašto, bila nemoćna da odlučno kaže ne. Voli Milisava i biće njegova dogod on to bude htio i slušat će ga i radići sve što on bude rekao. On je tako dobar i pažljiv da će se njih dvoje slagati vječno,

ali ovog puta je mislila da je prenaglio. Nije mu zamjerila jer vjerojatno nije razmišljao mnogo o tome kada mu je rekla da još nije spavala s muškarcem, a možda joj nije ni povjerovao. Normalno je da Milisav želi da Strah od čovjeka koji joj je izgledao tako

dobar, a sada se pokazuje u drugom svjetlu. Onda joj se pogled zamaglio i jedna suza je krenula niz njeno lice.

- Oh, Ani, nemoj plakati, Ani!

Ponovno ju je privukao sebi. Nije se branila ali je plakala sve jače i jače.

- Ani, oprosti mi, molim te, oprosti mi! I nemoj plakati. Ani, ludo te volim! - govorio je tih i nježno, mazeći je i ljubeći joj lice.

Bilo je to za Blanku dovoljno, bio je to opet onaj njezin dobar i nježni Mili. Opet joj je bilo lijepo uz njega, posebno jer je mislila da mu u glavi sada više nije ona namjera. Suze su zamijenili uzdasi, a onda i osmijeh, a kada ju je poljubio, dugo i strasno, sve je bilo zaboravljen.

I Milisav je znao da može nastaviti svoju priču.

- Dođi kod mene, malena, biće nam lijepo, a neću ti učiniti ništa nažao, vjeruj mi.

- Ali samo ako budeš dobar. - rekla je kao u šali.

- Znaš da će biti dobar. - odgovorio je uvjerljivo.

Vjerovala mu je. I umjesto da je, kao obično do sada, Milisav otprati do njene kuće u kojoj je živjela sama s majkom, jer su njene sestre studirale, jedna u Beogradu, druga u Subotici, ubrzo su stajali pred ulaznim vratima zgrade na Limanu u kojoj je Milisav imao svoj mali stan. Okret ključa u bravi, šum lifta i još jedan oret ključa u bravi, od stana.

Mala, čista i topla soba, čiji su zidovi bili izlijepljeni posterima najnovijih automobila i fotografijama poznatih starina.

Uz najnoviji "reno 16", Miloska Venera, pored Partenona crveni sportski "ferari". Na polici radio, gramofon i ploče, svuda knjige. Na stolu flaša "Starog graničara", cigarete "Beograd", pepeljara puna opušaka i opet knjige. Uza zid dva ormara i dva kauča na razvlačenje. Sve zbijeno, a razbacano, čisto, ali u neredu, i intimno u slabom svjetlu stone lampe. I Blanku obli neka toplina oko srca. Tu živi njen Mili i tu nedostaje samo ženska ruka. Njezina ruka, koja će do kraja života dvoriti samo njega. Htjela je odmah početi spremati, ali

ju je Milisav uhvatio za ruku i dosta grubo povukao na kauč. Nije znala da ovdje ženska ruka ne treba da radi ono što je ona mislila.

Nagovorio ju je i popiti čašicu žestokog

pića, što je za nju bilo dovoljno da počne gubiti tlo pod nogama, a pošto je na valjiva da i dalje piće, poslije nekoliko čašica je potpuno omamljena ležala na kauču. Milisav ju je milovao i ljubio po cijelom tijelu polako je svlačeći i nije ni primijetila kada je bila potpuno naga.

On je, također nag, ležao na njoj, a napetost osjetila i strast zamagljivali su im razum. Milisav je bio sve grublji i nasilniji i kada je shvatila da će u sljedećem trenutku ući u nju pokušala se oteti. Ali Milisav je bio snažan. Isprekidani i brzi dah, nekontrolirani trzaji tijela i prsti zamršeni u njezinoj kosi bili su njegov cilj, njegova strast i užitak. Nije ni čuo njezin snažni

krik. Bivalo je sve ljepše i lude da bi se u zadnjem momentu snažnim trzajem on

odvojio od nje. Toliko se mogao kontolirati i to je činio uvijek i sa svakom ženom, siguran da jedino na taj način ne može zatrudnjiti s njim.

Polako mu se vraćao razum i mir i otvorio je oči. Blanka je nepomično ležala na leđima raširenih nogu između kojih je na krevetu bilo malo krv. Milisav dugo nije smio podići pogled i pogledati Blanku u oči, a kada je to učinio zgrozio se. Bol i alkohol su joj izobličili do maloprije lijepo i nježno lice. Duga crna kosa joj je bila raspletena i razbacana po jastuku i licu, oči crvene, usta iskešena u nešto između smijeha i plača, a na licu grč, koji se graničio sa izrazom ludila. Gledala je tupo u strop i šaputala:

- Nisi vjerovao ..., i napio si me ...

Da, nije vjerovao, ali to nije bilo sve...

... i uzeo si me kao posljednju kurvu ..., i sada ćeš me ostaviti i zaboraviti kao i sve druge do sada

Milisav je bio svjestan da je pogriješio, ali i Blanka je bila u zabludi. On je nikada neće ostaviti, jer je shvatio da ju od ovog momenta voli više nego do sada, bezmjerno. Martina cijelu noć nije oka sklopila jer, iako je znala da se Blanka već duže vrijeđa zabavlja s Milisavom i da je i sinoć bila s njim, ovo je bilo prvi put da ne spava kod svoje kuće.

ODA SRIJEMSKOJ ZEMLJI

*Vječno rasti, jedina moja srijemska zemljo mila,
rasti od opalog jesenjeg lišća, od zrelih plodova,
od pokošenog žita, palog stabla s bezbroj godova,
rasti od rječnih nanosa i mulja, od korijenja i žila.*

*Bujaj i rasti, jedina moja srijemska zemljo zlata,
vječno u proljeću kad sve raste i kad se sve budi,
rasti od nemaštine i bijede, od patnje i boli ljudi,
ali i od njihove dobrote i njihova prkosa i inata.*

*I hrani, srijemska zemljo, sve što na tebi živi,
a ti se hrani od onoga što na tebi umire i pada,*

*tako moćna ne daj da itko od nepravde strada,
satri lažove, lopove, ubice i sve one što su krivi.*

*Velika, duboka i teška srijemska zemljo moja,
upij i sve ove što jučer dodoše na prostore tvoje,
pretvori ih sve u tamburaše, pajtaše i paore svoje,
i unesi im dušu ravnice i ponos srijemskog soja.*

Branimir Miroslav Tomlekin

Iz zbirke pjesama Pjesme koje treba spaliti.

Hrvatice Martine, koju autor prati od pratimo i živote Martininih trije kćeri te njezinih mladenačkih dana za Kraljevine njihovih supruga i sinova, svjedočeći mijenjama političkih sustava, ali i demografske slike nekad iznimno multietničke pokrajine. Njihova intimna proživljavanja, svakodnevna ljudska veselja i nevolje kombiniraju se s velikim ugrozama, kao što je bila mobilizacija 1968. godine, pri čemu nas autor iscrpno obaveštava o historiografskoj pozadini važnih zbivanja.

S rijetkim iznimkama, poput onih u razdoblju „kupovanja socijalnog mira“ u bivšoj Jugoslaviji, ti obični, „mali“ ljudi, svima nama bliski i prepoznatljivi, bivaju bačeni u vihore i žrvnjeve velikih događaja, s neizvjesnim, a nerijetko i tragičnim ishodom.

Denis Peričić i
Anita Peričić

Nastavlja se

POSJETITE WEBSITE HRVATA U SRBIJI

U sadržaju možete pročitati vijesti o djelovanju Hrvata u Srbiji, koje su vam

svakodnevno dostupne na adresi <http://www.hnl.org.rs/nova/> kao i aktualne video vijesti sa kulturnih manifestacija udruga sa hrvatskom nacionalnom odrednicom,

najave događaja, 83 brojeva mjesečnika „Hrvatske novine“ iz Subotice...više od dvije tisuće sadržaja koje su objavljene tijekom pet godine... Vrijedi pogledati!

Iz neobjavljene knjige „U potrazi za korijenima Sekulića“ autora Kristijana Sekulića (21)

SEKULIĆI U KRALJEVINI SHS – JUGOSLAVIJI

Ovu knjigu posvećujem svim mojim pretcima zahvaljujući kojima i ja postojim ali i živim srodnicima sa kojima djelim neraskidivu sponu života, te onaj prekrasni osjećaj pripadnosti jednom neupitnom indentitetu, usprkos višestoljetnim razlikama, koje su nam nametnuli tudini na našoj zemlji.

Sekulići u bratstvu Bjeloša ili Bjeloševića

O bratstvu Bjeloša/Bjeloševićima i o njegovom današnjem potomstvu očuvalo se nekoliko predanja. Oni su po nekim izvorima najstariji stanovnici cetinjske ravnice i danas ne mogu da dokažu svoju neposrednu vezu sa svojim precima u doba Ivana Crnojevića. Jedno od opštih predanja o Vuku Bjeloševiću stoji da je se namnožili u jaku grupu, koja je činila

vezuje predanje, da su poreklom iz Grla u Zeti sa kojima isto poreklo deli i drugi ogrank Bjeloša (Jovanovići). Među njima je očuvana uspomena da su "stari Bjeloševići bili doseljeni iz Grla u Zeti". Oni su se u doba Ivana Crnojevića žalili da

su im zbog njihove nejednakosti, susedi: Bojice i Očinići oteli zemlje ... i tražili su doba Ivana Crnojevića. Jedno od opštih predanja o Vuku Bjeloševiću stoji da je se namnožili u jaku grupu, koja je činila

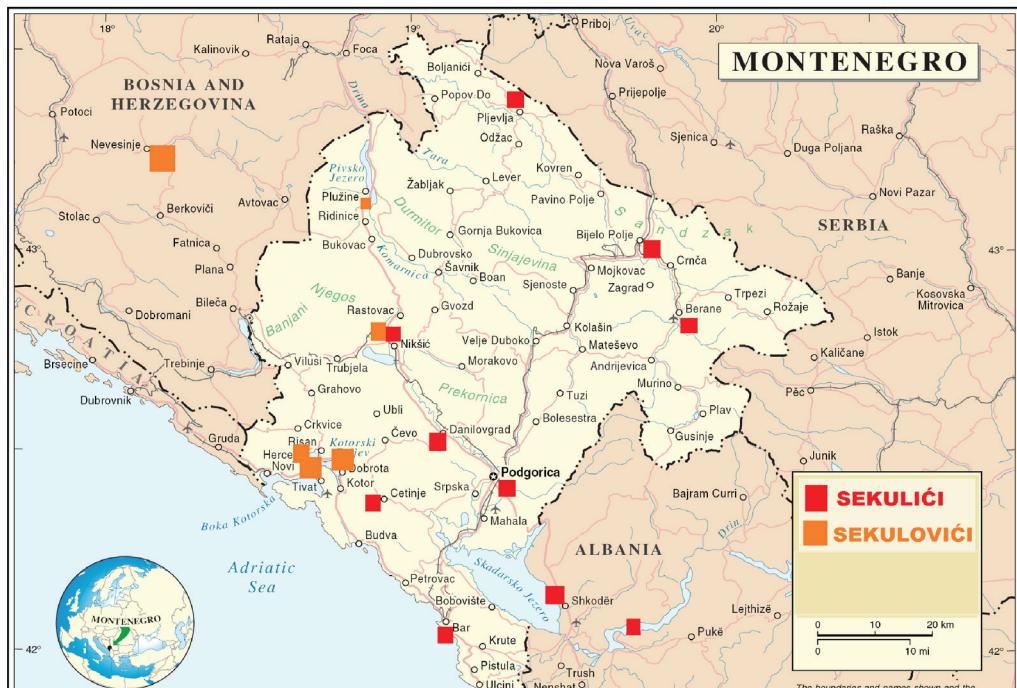
sačinjavaju bratstva Jovanovići i Grlejvići. U Jovanoviće se ubrajaju i Sekulići za koje neki tvrde da potiču od brata Vuka Jovanova, dok su ovi Sekulići po drugima, "možda zasebnog porijekla", pa pribraćeni Jovanovićima.

Sekulići u bratstvu Bjelopavlića

U potrazi za drugim tragovima o poreklu Sekulića nailazimo opet na potiske u kojima se oni nalaze u sastavu

"Radula Vlaha iz Boke" koji je sa svojima tome svedoči i neki istorijski podaci, kod drugih bratstava. Tako po Šobajiću na-

lazimo nove izvore, koji nas do Sekulića vode preko Kaluđerovića - opštег naziva za ovo Bjelopavličko bratstvo koje čine: Boškovići, Radulovići, Vukovići, Vujovići i Sekulići. Predak ovog bratstva se doselio pre vladike Danila iz Bjelopavlića "sa mjesta Glavice blizu Danilov grada". Stevan se sa svojim ljudima naselio na mestima poznatim kao: Kučiste, Petrov dol i Voda Ublica uz dopuštenje starosedelaca. U toj oblasti su do tada živela tri stara bratstva: Topali, Fradeli i Šoraji, za koje se smatra da su bili vlaškog porekla. Topali su vremenom izumrli, Fradeli i Šoraji su se krvno zavadili što je za posledicu imalo istrebljenje Frad-

izlazio na Cetinje, te je Ivan htio da ga Bolice (1614 godine) se pominju Bjeloši eli. Poslednje bratstvo Šoraja je opstalo se oslobođi. Kao nagradu za počinjeno (Bielosi) sa svojim starešinom Vukom ubistvo, Ivan Crnojević je Vuku (Vuk ili Nikčevim, koji je predvodio 24 doma i 70 Vuko Jovanov Bjeloš) dao "Vodopoj u vojnika, koji su činili zasebnu celinu pored cetinjskom Donjem polju" (Bistijernu i Cetinja (Zetigne) koje je takođe imalo dotično njoj dionicu, radi koje se dovijaju svog starešinu. U jednom mletačkom sa manastiru jer je manastir smatrao za spisu iz 1691 godine, imenuje se najpre crkovinu), potom "zimnicu" u primorju i "Cettigne", pa odmah zatim i "Bievossi". dio od ribolova na Valoč na Blatu i još po Knez Vuleta iz Bjeloša se spominje 1712 njegovoj želji "makao Cigane, Kovače i godine a u zapisu vladike Vasilija se kaže, Očiniće". Isto predanje na drugi način da je dao "knezu Andriji Ivanoviću i os- saopštava i Aleksandar Jovanović o tome talijem Bjelošima za njivu više bistijerne". kako je Radule Vlah ubijen: "Nađe se je- Po predjanju su se Bjeloši jako namnožili dan Zečanin iz Grla, koji uzme sa sobom usled čega su bili primorani da se dalje raseljavaju. Zapamćena je jedna njihova padne pod Bjeloškim sokolom i tu ga, kad velika seoba, kad se povorka bjeloških je išao sa svojom terabijom o Đurđev - dne eljenika protegla od Pišteta bojničkog pa sve do Bjeloša (više od pola sata hoda). Postoje nagadanja da su to bili iseljenici, Ivan Crnojević dao pojedinim plemenima koji su se priključili glavnini koju je pred- za ovu uslugu, ali se ne navodi šta je dao vodio patrijarh Čarnojević te da su se tom "Zečaninu iz Grla". U današnjim ovi Bjeloši kasnije nastanili u Sremu, koji je u to vreme bio deo Austrije. Današnji Bjeloši se dele na dve bratske grane koju

ali su zbog prethodnog sukoba bili brojni oslabljeni pa u tom kontekstu treba shvatiti kako su bili nadjačani od strane pridošlih Kaluđerovića. Pošto su bili isuviše slabi za sledeće sukobe, morali su Kaluđerovićima ustupiti ovde pomenute teritorije, nakon čega su se odselili nekud u Boku Kotorsku. Opšti naziv za pridošlo bratstvo Kaluđerovića navodno potiče od legende da se Stevan pred kraj svog života zakaluđero.

Sekulici i Sekulovići

Za Sekuliće važi opšte mišljenje da su isti pripadnici grane Bezdanovića u Bandićima (Komani) potomci Sekule Radonje Ivanova, grana Orlovića (Strahinić). Jedni su 1880 godine preselili u Zagonje i Donje Mikuliće (Ulcinj) i Zaljev (Bar); Borič stari (Skadar) i kao Panburi iz Komanu u Zabrdje (Berane). Kao Sekulići - Šćepanovići raselili su se u Nikšić, Bar, Gornju Moraču - neki od njih su se dalje

odselili u Kruševac. Ima ih među Bjelošima na Cetinju i u Bijelopavlićima, srodnici su sa Mihailovićima te su nastanjeni u Cetinju, Danilovgradu, Podgorici; Neki od njih su iz Kuča nastanjeni u Zagradu kod Berana i Zatonu kod Bijelog Polja. Deo Sekulića je kod Vršca u Banatu gde grana Crnjanskih vuče njihove korene. Neki Sekulići su se oko 1800 godine iz Bjelopavlića nastanili u Glibarima i Gorici (Pljevlja). U Maoču su ogranki familije Miranović, nastanjeni u Zeti i Lješkopolju.

Sekulovići su kao i Sikulići nosioci istog korena prezimena i predstavljaju varijaciju izvedenog prezimena od istog imena – Sekule ili Sikule, ali to ne znači da su svi Sekulići i Sekulovići međusobno vezani tesnim rodbinskim vezama. Sekulovići još 1693 godine nastanjuju: Josice, Dobrotu i Kameno u Boki Kotorskoj. Neki od njih su se iz Nevesinja u Hercegovini spustili u Bijelu (Boka Kotorska) a spadaju u granu Branilovića nastanjenu u 16 stoljeću na područjima Pive i Nikšića. Ovo je zvanična verzija priče o jednoj grani Sekulovića, međutim videli smo da su nosioci ovog prezimena datirani skoro 250 godina ranije u liku Tvrta Sekulovića 22. avgusta 1446. godine u Bosni. O međusobnim vezama Sekulića i Sekulovića nisam uspeo da pronađem dovoljno podataka. Da li su Sekulovići ipak stariji od Sekulića? Da li su Sekulovići ogranki Sekulića i da li potiču od istog osnivača to su pitanja na koja nema potvrđnih odgovora. Bez obzira na mnoge nepoznance a na osnovu do sada pronađenih i izvedenih dokaza neosporna je rođacka veza između nekih grana Sicula – Sekula - Sekulića – Sikulića i Sekulovića na prostorima čitave Dalmacije sa Bokom Kotorskom "Zaljevom hrvatskih svetaca", Like, Krkave, Gorskog kotara i Herceg – Bosne.

Ove su familije široko rasprostranjene gotovo po svim područjima nekadašnjeg Ilirika kao i one familijarne grane koje su se kasnije sa područja severne Albanije i Crne Gore raselile u Srbiju i dalje prema južnoj Ugarskoj. Sa njima međutim nisu uočene krvne veze familija istog prezimena koje potiču sa prostora Makedonije, Kosova i južne Srbije. One familije Sekulića koje su se raseljavale sa prostora Stare Crne Gore, Primorja i Hercegovine (Stare oblasti Crvene Hrvatske) prema krajevima zapadne i centralne Srbije ali i prema zapadnim delovima današnje Bosne, jesu verovatno zasebna grana koja prinosi svoje poreklo od drevnih Sikula. Tokom višestoljetnih mešanja sa drugima te pod jakim uticajem pravoslavne crkve, mnoge su se familije asimilirale u korpus pravoslavno vlaškog i srpskog a kasnije i crnogorskog naroda. Tamo gde je bio jači uticaj rimokatoličke crkve, ove su se familije postupno ugradivale u većinski korpus dominantno katoličkog a kasnije hrvatskog naroda. Na osnovu nepobitnih činjenica, moramo prihvati istorijsku is-

tinu da su i Srbi i Hrvati bez obzira na drevno ime nastali mešanjem brojnih naroda, etničkih skupina i subetničkih grupa, koje su se međusobno pretapale prema jednom većinskom korpusu – zaokruženom celini pod neospornim uticajem pravoslavne i rimokatoličke crkve. Taj proces je uvek bio prisutan i on se može pratiti još od perioda nakon rimskog osvajanja Ilirika.

Pitanje samog postojanja Sekulića na tlu današnje Crne Gore je skopčano sa mnogim nepoznanicama glede njihovog nastanka. Ovde su uočene dve glavne skupine Sekulića – jedna koja vuče svoje korene iz antičkog plemena heleniziranih Sikula, kasnije romaniziranih stanovnika na Jadranskoj obali Ilirika a druga potpuno zasebna, koja je nastala po patrističkoj matrici od imena osnivača Sekule. Iako su njihovi potomci nosioci istog prezimena, oni nemaju zajedničke korene. Ne treba zanemariti ni treći trag, koji nas upućuje na moguće izvorište jedne grane Sekulića u plemenu Komani na teritoriji Albanije. Da li su ovi Sekulići izvorno takođe u skupini italskog heleniziranog plemena, koji su vremenom asimilovani prema većinskom okruženju, predmet je mogućeg daljeg istraživanja. Neki tragovi su uočeni u slučaju Sekulića Pačariza, koji bi mogli ukazati na njihovo izvorno romansko - ilirsko poreklo a koje gravitira prema Jadranskoj obali i nešto dubljem zaleđu.

Sekizi kao Sekulići drugih korenata

Na etnički poroznom balkanskom tlu te konstantnim turbulentnim promenama, ovdašnji narodi su delili sudbinu ovog prostora. U prilog mešanja raznih etničkih skupina, podskupina, plemena i manjih rodova, čini se gotovo nemogućim odrediti sa zadovoljavajućom preciznošću geneološko stablo svake zasebne familije. Prateći glavne migracione tokove na osnovu uočenih tragova, možemo sa sigurnošću tvrditi da se veći broj rodova Sekulića može dovesti u vezu sa njihovim pretcima među narodima romanskih Grko – sikula iz primorja i njegovog zaleđa. Međutim, postoje i oni nosioci prezimena Sekulić koji svoje ime baštine na osnovu patrističke matrice kao i oni rodovi, koji su ovo drevno ime prihvatali u nekom prelomnom periodu odričući se svog imena. Možda se u prilog ovoga na jedan slikovit način, mogu uočiti neka kretanja na osnovu familija Sekiz i Sekizović čiji je slučaj interesantan. Familije sa prezimenom Sekiz su prisutne u Istanbulu, delu grada Fenerbahče. Oni su danas Turci muslimanske vere. Međutim, rodovi Sekiza su prisutni među Turcima i Srbima, što je podloga vredna istraživanja. Po nekim naznakama su ovi rodovi bili najpre naseljeni u blizini Soluna, da bi pred turškom najezdom bili primorani da se sele prema severu u Skoplje – BJR Makedonja, kako bi izbegli islamizaciju. Koliko god da su se ipak udaljili od Soluna, Sekizi su nisu mogli izbeći Turke jer su ovi ovladali

i prostorom na koji su se odselili. Njihovo tursko ime sa druge strane ne mora biti dokazom da su i Turci, jer se naziv Sekiz povezuje sa brojem osam, što bi moglo biti i prezime nametnuto kakvom administrativnom oznakom. Veća je verovatnoća da su nositelji ovog prezimena Ilirska – slavenskih korena, čiji se deo islamizirao i preselio u Istanbul u periodu oslobođenja Makedonije i Grčke iz turskog ropstva. Oni koji su ostali u Makedoniji i Srbiji su bili hrišćani pravoslavne vere. Hrišćanski Sekizi su u periodu pre prvog svetskog rata nošeni imigrantskim valom, odselili za Sjedinjene Države gde su navodno promenili svoje prezime u Sekulić. Pod ovim prezimenom su se u redovima jugoslovenskih dobrovoljaca borili u srpskoj vojsci te nakon probijanja Solunskog fronta, nastanili i na teritoriji Srbije. Nasuprot ovim Sekulićima, neki rodovi Sekiza i Sekizovića su zadržali koren svog starog imena.

Sekulići – Pačarizi (Pessaresi)

Na severnoj strani reke Kolubare, pokraj puta i železničke pruge Beograd – Bar nalazi se malo selo Slovac. Iako zauzima prilično veliki prostor koji je dug više kilometara u pravcu istok - zapad, ono obuhvata široki potez od omanje zaravn na ulazu u selo da bi se potom protezalo preko krša (Sutjeske), Papinog brega , brdovitog lanca u podnožju Jerinog grada i Majdana pa sve do Babine Luke gde se završava zaseokom istog naziva. Selo zauzima sadašnji položaj bez većih izmena od 1874 godine. Sa južne strane reke Kolubare se nalazi obradivo zemljište u uskom polju ravnice sa šumom koji delom pripada pojedinim porodicama. Čitav ovaj potez je razvučen u samom podnožju brda Oštrikovca ispod kog su sela Stošće i Markova crkva. Slovac je do 1874 godine bio poznat kao Stošće da bi se preseljenjem dela porodica na severnu stranu reke, Slovac i fizički odvojio od sada svog zaseoka, koje je zadržalo staro ime. Kada su se Sekulići doselili u ovaj kraj pre 1800-te godine, bilo ih je svega 5 kuća. Ova grana Sekulića takođe spada u doseljeni element i ne predstavlja autohton stanovništvo ovog dela Srbije. Doseljenici su se najpre nastanili na južnom potezu Kolubare, da bi kasnije u potpunosti napustili stara prebivališta i podigli svoje kuće na severnoj strani. Na zapadnoj strani Papinog brega iznad Markovića šume se nalazi seosko groblje na kome su još uvek vidljivi nadgrobni spomenici preda ka ove familije. Na osnovu tih ostataka je moguće izvesno datiranje, koje sa osloncem na usmeno predanje pruža nekoliko informacija.

Nastavlja se

